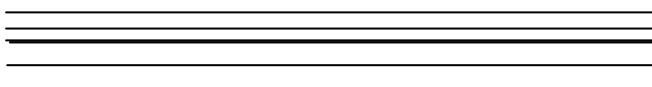

نظام آموزشی عمان

- ۶..... ملاحظات تاریخی
- ۱۰..... ملاحظات جغرافیایی
- ۱۲..... مناطق
- ۱۲..... تقسیمات کشوری
- ۱۲..... شهرهای مهم
- ۱۴..... ویژگی‌های اقلیمی
- ۱۴..... آب و هوا
- ۱۵..... ملاحظات سیاسی
- ۱۶..... ساختار حکومتی
- ۱۸..... ویژگی‌های حکومتی
- ۱۸..... قانون اساسی
- ۱۹..... سلطنت و قوه مجریه

۱۹.....	مسئله جانشینی.....
۲۰.....	مجلس (قوه مقننه).....
۲۰.....	مجلس مشورتی (الشوری).....
۲۱.....	دادگاه شریعت (قوه قضائیه).....
۲۲.....	ملاحظات اقتصادی.....
۲۳.....	اوضاع اقتصادی.....
۲۳.....	تاریخچه و سیستم اقتصادی.....
۲۵.....	امور مالی.....
۲۵.....	واحد پول.....
۲۵.....	درآمد سرانه.....
۲۵.....	تورم.....
۲۶.....	بانکداری.....
۲۶.....	صادرات و واردات.....
۲۶.....	بخش های مختلف اقتصادی.....
۳۰.....	جهانگردی.....
۳۱.....	خط و زبان.....
۳۱.....	ارتباطات.....
۳۲.....	مطبوعات.....
۳۲.....	رادیو و تلویزیون.....
۳۳.....	تلویزیون.....
۳۴.....	اینترنت.....
۳۵.....	جمعیت.....
۳۶.....	ساختار جمعیتی.....
۳۷.....	پراکنندگی جمعیت.....
۳۷.....	ترکیب جمعیت.....
۳۷.....	رشد جمعیت.....
۳۸.....	ملاحظات علمی.....

۳۸.....	تاریخچه آموزشی
۳۹.....	سیاستهای آموزشی
۴۰.....	ساختار آموزشی
۴۰.....	ساختار جدید آموزشی
۴۱.....	آموزش پیش دانشگاهی
۴۱.....	ساختار آموزشی
۴۲.....	آموزش پیش دبستانی
۴۲.....	ساختار آموزشی
۴۲.....	اهداف آموزشی
۴۳.....	برنامه های آموزشی
۴۳.....	مدت زمان کلاس
۴۴.....	آموزش ابتدایی
۴۴.....	ساختار آموزشی
۴۵.....	اهداف آموزشی
۴۵.....	برنامه های آموزشی بنا به پایه تحصیلی
۴۶.....	ارزیابی تحصیلی
۴۶.....	افت تحصیلی
۴۶.....	ارتقاء تحصیلی
۴۷.....	آموزش متوسطه
۴۷.....	آموزش مقدماتی متوسطه
۴۷.....	ساختار آموزشی
۴۸.....	برنامه های آموزشی
۴۸.....	تعداد جلسات هفتگی در هر پایه تحصیلی
۴۸.....	زبان آموزشی
۴۸.....	افت تحصیلی
۴۹.....	آموزش تکمیلی متوسطه
۴۹.....	ساختار آموزشی

۵۰	برنامه های آموزشی
۵۰	تعداد جلسات هفتگی در هر پایه
۵۰	اهداف آموزشی
۵۱	زبان آموزشی
۵۱	افت تحصیلی
۵۱	آموزش عالی
۵۱	ساختار آموزشی
۵۳	امکانات دانشجویی
۵۳	اعزام دانشجو به خارج
۵۴	پژوهش و تحقیقات
۵۴	تحقیقات آموزشی
۵۴	اهداف عمومی
۵۴	روندهای جاری پژوهشی در حوزه آموزش
۵۵	آموزش معلمان
۵۵	ساختار آموزشی
۵۷	مدت زمان تدریس به تفکیک دوره
۵۷	آموزش ضمن خدمت
۵۷	دوره های آموزشی
۵۸	اهداف کلی
۵۹	آموزش استثنایی
۵۹	ساختار آموزشی
۶۰	آموزش فنی و حرفه ای
۶۰	ساختار آموزشی
۶۱	آموزش بزرگسالان
۶۱	ساختار آموزشی
۶۱	اصول و اهداف آموزشی
۶۲	اولویتها و علایق آموزشی

- ۶۲..... اولویتهای جاری
- ۶۳..... اولویتهای آتی
- ۶۳..... دستاوردهای آموزشی
- ۶۴..... قوانین آموزشی
- ۶۴..... مدیریت آموزشی
- ۶۵..... بودجه و هزینه های آموزشی
- ۶۵..... کل هزینه های آموزشی
- ۶۵..... هزینه های جاری آموزشی

ملاحظات تاریخی

سرزمین فعلی عمان تا قبل از ۱۹۷۰ میلادی عمدتاً مسقط و عمان نامیده می‌شد. برای اولین بار در حدود ۳ هزار سال قبل از میلاد، از عمان به عنوان جزئی از مملکت مگن (شامل یمن جنوبی، عمان، امارات متحده عربی و بحرین) نام برده شده که از لحاظ مادی پیشرفته بوده است. در سال ۵۳۶ پیش از میلاد، عمان بتصرف کورش کبیر درآمد و جزئی از امپراطوری هخامنشی گردید. چند قرن بعد قبیله ازد، استیلای خارجیان بر عمان را پایان دادند و همه سواحل کشور را تحت فرمان خود درآوردند. رابطه این کشور با چین در سطح بالایی قرار داشت. در اواسط قرن ششم میلادی، عمان همراه با سایر نواحی بتصرف قوای انوشیروان ساسانی درآمد و بدین ترتیب بار دیگر پای مبلغین مسیحی ارانی بدانجا گشوده شد. در اوائل قرن اول هجری، عمان جزء قلمرو خلافت اسلامی شد (ناحیه شمالی در زمان پیامبر اسلام و ناحیه جنوبی در زمان ابوبکر).

در سال ۱۳۴ هجری قمری (۷۵۲ میلادی)، فرقه معروفی از خوارج به نام اباضیه به امامت جلنده ابن مسعود در عمان استقرار یافتند. خلیفه عباسی برای منهدم ساختن آنان نیرو اعزام داشت و جلنده در جنگ بقتل رسید ولی طولی نکشید که ائمه اباضی مجدداً در عمان قد برافراشتند و قرن‌ها در آنجا فرمانروایی کردند. در سال ۱۲۵۶ میلادی (۶۵۴ هجری قمری) عمان مجدداً به تصرفی ایران درآمد و از آن پس ائمه عمان کمابیش خراجگذار ایرانیان گشتند. این وضع تا اوائل قرن شانزدهم میلادی ادامه یافت. در همین دوره بود که مسقط رونق یافت. در آغاز قرن شانزدهم، عمان در میدان ماجراجوییهای دریایی و مبارزات مستعمراتی اروپا قرار گرفت. در همان دوران آلبو کرک دریانورد و کاشف معروف پرتغالی از دولت صفویه ایران،

مالکیت هرمز را بدست آورد و قبل از آن نیز توانسته بود شهرهای مسقط و صحار را در عمان تصرف کند. پرتقالیها هرمز و مسقط را مستحکم کردند و آبهای خلیج فارس را تحت استیلای خود درآوردند. در اواخر قرن شانزدهم، ترکان عثمانی مسقط را بتصرف درآوردند ولی پرتقالیها آنان را بیرون راندند. در سال ۱۶۲۲ میلادی هرمز و قسمت مهمی از ناوگان پرتقال در مقابل نیروهای مشترک ایرانی و انگلیسی از دست رفت و این آغاز سقوط پرتقال در منطقه جزیره العرب (و خلیج فارس) بود. در یانوردان عمانی بتدریج با کمک دول منطقه، با قبایل داخلی متحد شدند و به تاخت و تاز بر متصرفات پرتقالیها پرداختند. سرانجام در سال ۱۶۵۰ میلادی، فرمانروایی پرتقالیها بر عمان به پایان رسید و سلسله امامی یعربی بر روی کار آمد. در زمان این سلسله، بحرین از تصرف ایرانیان خارج شد و متصرفاتی از میراث پرتقالیها در افریقای شرقی (از جمله زنگبار در سال ۱۶۹۸) نیز به عمان رسید. عمان طی سالهای ۱۷۳۷-۴۴ تحت تسلط ایران بود که عاقبت احمد ابن سعید والی سابق صحار به استیلای ایرانیان پایان داد. وی بخود به عنوان امام داده و شروع به حکومت بر زنگبار و عمان نمود، فرزند و جانشین وی نیز عنوان امام داشت و پس از آن عنوان سید مرسوم گردید. در اواخر قرن هجدهم مجدداً مسقط رونق یافت. در اوائل قرن نوزدهم، عمان مورد تهدید وهابیه (پیروان یکی از مذاهب اسلام که هم اکنون مذهب خانواده سلطنتی عربستان است) واقع گشت. نیمه دوم قرن نوزدهم (در زمان حکومت سعید ابن سلطان) از ادوار پر رونق کشور مسقط و عمان بود. وی پیمانهای با امریکا، فرانسه و انگلستان منعقد نمود و دست وهابیان را از عمان کوتاه کرد. پس از وی فرمانروایی زنگبار از حکومت عمان جدا شد. در سال ۱۸۹۱ میلادی میان فیصل سلطان وقت عمان و انگلستان قراردادی منعقد گردید که بموجب آن، عمان حق فروش، واگذاری و یا گروگذاری خاک خود را به هر کشوری بجز

انگلستان از دست داد. در کشمکشهایی که بر سر این موضوع با دولت فرانسه پیش آمد عاقبت در سال ۱۹۰۴ میلادی قراردادی میان انگلستان و فرانسه منعقد گشت و سلطان نشین عمان و مسقط بعنوان منطقه نفوذ انگلستان شناخته شد. در همان دورانها، اباضیه در سال ۱۹۰۱ شورش کرده و به رهبری امام سالم الخروسی به مسقط حمله ور شدند. علت قیام آنان مخالفت با نقشه‌های استعمارگران بود. حمله شورشیان به مسقط توسط سربازان هندی (زیر نظر انگلیسیها) دفع شد. امام سالم الخروسی در سال ۱۹۲۰ میلادی بقتل رسید و جانشین وی امام محمد ابن عبدالله با سلطان تیمور موافقتنامه‌ای را امضاء کرد که بموجب آن قبایل داخلی خود مختاری یافتند. در سال ۱۹۳۹ میلادی، پادشاه وقت عمان سلطان سعید، پیمانی با بریتانیای کبیر امضاء کرد که مبنای روابط دو کشور تا قبل از استقلال گردید. در زمان تحت الحمایگی، انگلستان در عمان نماینده سیاسی (مانند سایر مستعمرات) نداشت و کنسول انگلیس در آنجا صرفاً مقیم بود. در سال ۱۹۵۱ میلادی پیمان دیگری میان دو کشور منعقد گشت که موجب استقلال نسبی عمان شد. در سال ۱۹۵۷ قیام دیگری از سوی فرقه اباضی روی داد که سرانجام با دخالت نیروی هوایی بریتانیا سرکوب شد، ولی در زمستان سال ۱۹۵۸ میلادی دوباره قیام براه افتاد. این قیام آشکارا به جمهوری متحد عرب (متشکل از مصر و سوریه) وابسته بود. دولت عمان در سالهای پس از استقلال همواره متکی به دول امپریالیستی غربی بوده و پیوسته با حمایت آنها اعتراضات مردمی را سرکوب نموده است. از سال ۱۹۶۹ میلادی استقلال طلبان و آزادیخواهان ظفار سربزه قیام برداشتند. در سال ۱۹۷۰، قابوس ابن سعید با یک کودتا پدرش را از قدرت برکنار کرد و خود قدرت را در دست گرفت. در دهه هفتاد قابوس برای سرکوب انقلابیون ظفار

از کمک‌های نظامی شاه ایران بهره‌مند گشت و توانست تا حدودی این جنبش را سرکوب نماید. قوای ایران بعد از انقلاب اسلامی ایران، از عمان خارج شده و نیروهای مصری جایگزین آن گشتند.

در سال ۱۹۸۰ میلادی یک پیمان نظامی میان عمان و آمریکا منعقد گشت. ابزار و آلات ماقبل تاریخ مربوط به عصر حجر که در عمان اکتشاف شده است یکی از آثار اولیه بشری تلقی می‌شود. اولین روستاهای باستانی که در عمان پیدا شده است به اواخر هزاره چهارم قبل از میلاد، یعنی ۶ هزار سال قبل می‌باشد. از آنجا که تنها استفاده از ابزارهای سنگی مدرکی است برای عصر حجر لذا اولین علایم زندگی بشر در عمان در سفال‌های مکشوفه دیده می‌شود. همه این‌ها دال بر اینست که عمان از زمان‌های دوردست محل ارتباط گسترده افرادی از سرزمین‌های دیگر و نیز مرکز جذب فرهنگ‌های متفاوت بوده است. عمان هم از نقطه نظر سیاسی و تاریخی و هم از حیث جغرافیایی از کلیه نقاط شبه جزیره عربستان متروک‌تر و دورافتاده‌تر است. از لحاظ ارتباطات خارجی با سایر مناطق عرب نشین عمان در مدت چندین قرن بمنزله جزیره‌ای بوده که یک طرف آن را دریا و طرف دیگرش را بیابانی ریگزار احاطه کرده است.

عمان با همه دور افتادگی و انزوای خود اثرات زیادی در خلیج فارس داشته است. سرگذشت قدیم این مملکت در پرده تاریکی و ابهام مستور است و اشاراتی را که مؤلفین راجع به آن درج نموده بیشتر متضمن اطلاعات جغرافیایی است و مطالب زیادی راجع به تاریخ آن‌جا در دست نیست. مورخین بزرگ عرب نیز، جز اشارات پراکنده و مبهمی در خصوص این مملکت، در تألیفات خود مباحث دیگری ندارند. اهالی قدیم در آن‌جا (عمان)، از نژاد آفریقایی یا «هامی» بوده‌اند و بعدها یک طایفه از نژاد بزرگ «سامی» از طرف شمال آمده و جای ایشان را گرفته‌اند.

مهاجمین جدید سامی، مرکب از دو قبیله بودند، یکی «قحطانیان» که در یمن اقامت گزیدند و دیگری طایفه «عدنانی» که در قسمت‌های شمالی شبه جزیره عربستان ساکن شدند. برای اولین بار، در حدود سه هزار سال قبل از میلاد، از عمان به عنوان جزئی از مملکت مگن (شامل یمن جنوبی، عمان، امارات متحده عربی و بحرین) نام برده شده که از لحاظ مادی نیز پیشرفته بوده است.»

به هر حال، این کشور تاریخ ریشه‌داری دارد که به چند قرن قبل از اسلام برمی‌گردد. کاوش‌های باستانی نشان می‌دهد که عمانی‌ها، با برخی از کشورهای همسایه تماس داشته‌اند و روستاهای آن‌ها، محل تلاقی فرهنگ‌هایی بوده که از کشورهای نزدیکی مثل عراق، ایران، ترکیه و کشورهای خلیج فارس به آن‌جا راه یافته‌اند. قرائن نشان می‌دهد که کشوری که در آن زمان «مجان» یا «مگان» نامیده می‌شد، همان عمان بوده است.

ملاحظات جغرافیایی

از زمان قدیم به تمام سرزمین شرق شبه جزیره عربستان، عمان گفته می‌شد که بعدها به دو قسمت مجزا تقسیم گردید. یکی از این دو قسمت، عمان متصل نام دارد که شامل کلیه امارات متصله (شیخ نشینی‌های هفتگانه امارات متحده عربی) می‌باشد و دیگری عمان اصلی که، شامل عمان و مسقط می‌گردد.

«قسمت اعظم سرزمین عمان، در شرق و شمال شرقی شبه جزیره عربستان واقع شده و بخش کوچکتر آن، در شمال شبه جزیره مسندام قرار گرفته است. این سرزمین، به دو قسمت مجزای شمالی و جنوبی تقسیم می‌شود که قسمت جنوبی آن، از شمال به بخش‌هایی از فجیره، شارجه و رأس الخیمه (امارات متحده عربی) و از غرب با مرزهای نامعین مناطق ربع الخالی، وادی الحقف و جبل عسقان و منطقه جعافره-

از سرزمین عربستان سعودی-محدود شده و همچنین از جنوب غربی، با کشور یمن هم مرز است. سرتاسر بخش عمان جنوبی را، آب‌های خلیج عمان و دریای عرب، فراگرفته است.

در بخش شرقی، تضاریس (بریدگی) کرانه‌ها زیاد بوده و شامل رأس الحد، رأس حکمان، رأس مدرکه، رأس صقاره و خلیج‌های مصیره، صقاره، خورین، مورین و بعضی از شبه جزیره‌ها مانند شبه جزیره حکمان می‌باشد. قسمت شمالی که تقریباً دوهزار کیلومتر مربع وسعت دارد، در شمالی‌ترین بخش شبه جزیره مسندام قرار گرفته است. کشور عمان با احتساب جزایر مصیره، خورین و مورین، در مجموع ۲۱۲۴۰۰ کیلومتر مربع، مساحت دارد.»

عمان با ۴۵۷،۲۱۲ کیلومتر مربع وسعت (هشتادمین کشور جهان) در نیمکره شمالی، نیمکره شرقی، در جنوب غربی قاره آسیا، در منطقه خاورمیانه، در شرق شبه جزیره عربستان، در جنوب دریای (خلیج) عمان و در همسایگی کشورهای عربستان در غرب، امارات متحده عربی در شمال غربی و یمن در جنوب غربی واقع شده است. عمان کشوری نیمه کوهستانی و بیابانی است. رشته کوه‌های مهم آن از جمله جبل اخضر در شمال کشور واقع شده‌اند. بیابانها قسمت اعظم آن را پوشانده و رودهای آن عمدتاً فصلی و اتفاقی هستند. آب و هوا در مناطق شمالی و قسمتهایی از جنوب گرم و مرطوب در سایر نقاط گرم و خشک بوده و در مجموع میزان بارندگی آن کم است. بلندترین نقطه آن قله شام با ۳/۳۵۰ متر ارتفاع است.

مناطق

تقسیمات کشوری

بر اساس آمار اعلام شده از سوی دولت عمان، این کشور به یازده ایالت تقسیم می‌شود؛ که هر منطقه توسط شخصی به نام فرماندار یا والی که بوسیله سلطان انتخاب می‌شود، اداره می‌گردد.

شهرهای مهم

بندر مسقط

بندر مسقط که پایتخت و از بنادر مهم عمان است شاید یکی از جالب‌ترین بنا در جهان باشد. این بندر به شکل خلیج مدوری است که دور آن را کوه‌های خشک و بدون هیچ‌گونه پوشش نباتی با صخره‌های درشت و درخشان احاطه کرده و به زحمت از ساحل مشاهده می‌شود و شاید به همین دلیل است که به نام «بندر مخفی یونانی‌ها» شهرت دارد. این کوه‌ها با وجودی که مانند دیوار سنگی مدوری بندر مسقط را احاطه کرده‌اند، غالباً از هم جدا هستند و از طریق فواصل آن‌ها می‌توان به پشت کوه‌ها راه یافت. هر یک از پشته‌ها به نام یک کشتی جنگی نام‌گذاری شده که این کشتی‌های جنگی، از دوران‌های قبل به این بندر رسیده‌اند و نامشان یادآور آن دوران می‌باشد. بر فراز بعضی از این کوه‌ها قلعه‌هایی نیز وجود دارد. شهر مسقط در ساحل و در مقابل لنگرگاه بنا شده که عمارت سفید رنگ سلطان قابوس در آن بخوبی پیداست، ولی خود شهر بوسیله یک دیوار قدیمی محصور است. ساکنین هر مسقط اغلب هندی، بلوچ و سیاه پوست و عده‌ای هم عرب هستند که بیشتر آن‌ها را بستگان سلطان، تشکیل می‌دهند. این شهر در سال

۱۵۰۸ م. توسط آلبر کوک بنیانگذار و استعمار پرتقال در خلیج فارس، تصرف شد و تا سال ۱۶۲ م. ستاد فرماندهی ناوگان پرتقال در هرمز محسوب می‌شد.»

مطرح

«مطرح؛ بندر مهمی است که در پانزده کیلومتری شمال غربی مسقط قرار گرفته و امروزه تقریباً به آن متصل است. این بندر از نظر حفاظت در مقابل طوفان‌های شمال‌غربی اهمیت خاصی دارد و به همین جهت است که کشتی‌های اقیانوس پیما که در بندر مسقط نمی‌توانند از گزند این بادهای درامان باشند، به این بندر روی می‌آورند.»

قلعه بزرگی که یادگار [حضور] استعمار پرتقالی‌هاست و بر فراز تپه‌ای بلند در مطرح ساخته شده، هنوز هم پابرجاست.

ظفار

یکی از توابع مهم سلطان نشینی عمان است که بصورت نوار ساحلی باریکی بطول ۳۷۰ کیلومتر، بطرف جنوب‌غربی تا رأس «ضریه‌علی» در مرز یمن جنوبی، کشیده شده است. این منطقه دارای سه قسمت عمده و مشخص است:

* جزایر کوریا و موریا.

* ناحیه کوهستانی سمعان و طلوت.

* بندر سلاله که مهم‌ترین آبادی و مرکز ظفار است.

مردم ظفار بیشتر از اهالی عدن و حضرموت بوده که مردمی مهربان می‌باشند و دارای زبان محلی و تقریباً متفاوت با زبان عربی متداول در آن مناطق هستند. البته این زبان، مخصوص مردم کوه نشین ظفار است و علت آن این است که این مردم، در کوهستان‌ها و دور از مردم سایر نواحی بوده‌اند، بنابراین اصالت لهجه و زبان خود را حفظ کرده‌اند. در ظفار رودخانه‌های کوتاه ولی پرآب و حتی آبشارهای متعددی وجود دارند که از برکت وجود آن‌ها و زمین‌های حاصلخیز و نیز باران‌های موسمی اقیانوس هند، سرسبزی و نشاط فراوانی در این منطقه دیده می‌شود. تربیت نخل، موز، انبه و کشت تنباکو، نیشکر و پرورش مرکبات در آن رواج دارد. از مهمترین صادرات آن کندر است که از نظر عطر در دنیا بی‌نظیر است.

در دامنه‌های کوهستانی ظفار تربیت طیور خانگی و گله‌داری به میزان قابل توجهی توسعه یافته و معمولاً از گله‌ها و رمه‌های مختلف برای تهیه مایحتاج زندگی به طریق پایاپای و یا مبادله کالا، استفاده می‌کنند. شهرهای "نزوی" و "سیب" هم از دیگر شهرهای مهم عمان محسوب می‌شوند.

ویژگی‌های اقلیمی

آب و هوا

«با توجه به موقعیت جغرافیایی عمان، هوای این سرزمین گرم و بویژه در ساحل دریا، سوزان است. البته بخاطر وسعت سرزمین آن، نمی‌توان یک نوع آب و هوای بخصوصی را در آن‌جا مشخص نمود. مثلاً در نواحی ساحلی ریزش باران بسیار کم ولی در ارتفاعات میزان بارندگی قابل ملاحظه است، بطوریکه بعضی از اوقات در قله کوه‌های مرتفع ظفار، برف هم دیده می‌شود. میزان متوسط بارندگی در این کشور حدود یکصد میلی‌متر است. همچنین میزان تغییرات درجه حرارت در فصل‌های سال، بین ۳ تا ۵۳

درجه سانتی گرامی باشد؛ بطوریکه مناطق جنوبی (ظفار و سلاله) آب و هوای معتدل گرم دارند و میزان بارندگی در بهار و زمستان نسبتاً زیاد است و در قسمت‌های مرکزی و شمالی، هوا بسیار گرم و سوزان بوده که اغلب نیز همراه با رطوبت است. در این کشور رودخانه دائمی وجود ندارد.»

ناهمواری‌ها

بطور کلی می‌توان ناهمواری‌های عمان را به ۳ بخش، تقسیم کرد:

دشت‌های پست ساحلی که عموماً در کنار ساحل دریای عرب و عمان قرار دارد و به استثناء منطقه ساحلی «الباطنیه» که نسبتاً وسیع و بسیار حاصلخیز است، عرض بقیه قسمت‌ها کم می‌باشد. ارتفاعات و کوه‌های بلند این کشور، از «رأس مسندام» در آن سوی تنگه هرمز آغاز شده و بشکل نیم‌دایره، بموازات ساحل دریا، تا «رأس الحد» در جنوب، امتداد پیدا می‌کنند. این کوه‌ها در مجاورت ساحل، کم ارتفاع هستند ولی کم‌کم با فاصله از ساحل، به ارتفاع آن‌ها افزوده می‌گردد. بطور کلی $\frac{1}{4}$ خاک عمان کوهستانی است.

دشت‌های مرتفع، مانند قسمتی از ارتفاعات مناطق کوهستانی، دارای چراگاه‌های طبیعی و قابل کشت هستند که برای دامداری و ایجاد جنگل‌های مصنوعی بسیار مناسب می‌باشند.

ملاحظات سیاسی

حکومت این کشور پادشاهی است و پادشاه سلطان قابوس ابن سعید آل بو سعید نام دارد. پادشاه یا سلطان در مملکت بالاترین قوه اجرائی و حکومتی می‌باشد. براساس آخرین تقسیمات کشوری، عمان از ۳۷ ناحیه، یک استان و ناحیه پایتخت تشکیل گردیده که زیر نظر فرماندار دولت مرکزی اداره

می‌شوند. فعالیت احزاب در عمان ممنوع است. عمان در سال ۱۹۵۱ از انگلستان مستقل شده و روز ملی آن برابر با هجدهم نوامبر است.

در سال ۱۹۷۱ به عضویت سازمان ملل درآمده و علاوه بر آن در سازمانهای اتحادیه عرب، کنفرانس اسلامی، اکوا، فائو، بانک جهانی، ایکائو، آیدا، ایفک، ایمف، ایتو، یونسکو، یوپو، شورای خلیج و هو، و کشورهای غیرمتعهد نیز عضویت دارد:

ساختار حکومتی

در سال ۵۳۶ پیش از میلاد، عمان بتصرف کوروش کبیر درآمد و جزئی از امپراطوری همخامنشی گردید. «ازدی‌ها» اولین گروهی بودند که عمان را اشغال کردند و به استیلای خارجیان پایان دادند و دولتی به رهبری «مالک بن فهم» در آنجا تشکیل گردید. همین‌ها (ازدی‌ها) بودند که نام عمان را برای کشور نهادند، زیرا عمان نام یکی از دره‌های کشور یمن بود که به یمن آن این نام برای عمان انتخاب شد. در اوایل قرن اول هجری عمان جزء خلافت اسلامی شد (ناحیه شمالی در زمان پیامبر اسلام (ص) و ناحیه جنوبی در زمان ابوبکر). در سال ۱۳۴ هجری قمری (۷۵۲ م) فرقه‌ای از خوارج بنام «اباضیه» و به امامت «جلنده بن مسعود» در عمان استقرار یافت. خلیفه عباسی برای نابود ساختن آن‌ها به آنجا نیرو اعزام کرد و جلنده در جنگ به قتل رسید، ولی طولی نکشید که ائمه ابضی مجدداً در عمان قدرت را بدست گرفته و قرن‌ها در آنجا فرمانروایی کردند.

در سال ۱۲۵۶ م. (۶۵۴ ه.ق) عمان مجدداً به تصرف ایران درآمد، (عمان در زمان کوروش کبیر، جزئی از امپراطوری همخامنشی بود) و از آن پس ائمه عمان کم بیش خراجگذار ایرانیان گشتند. این وضع تا اوایل

قرن شانزدهم میلادی ادامه یافت؛ در همین دوره بود که مسقط نیز رونق یافت. در آغاز قرن شانزدهم، عمان در میدان ماجراجویی‌های دریایی و مبارزات مستعمراتی اروپا قرار گرفت. دریانوردان پرتغالی که برای گسترده‌تری چتر فرمانروایی پرتغال بر خلیج فارس، دریای عمان و شرق آفریقا به این منطقه آمده بودند، در تسخیر شهر «قلهات» در کرانه عمان و «قریات» در ساحل شرقی مسقط بیرحمی و خشونت فراوانی از خود نشان دادند. آلفونسو آلبرکوک دریانورد پرتغالی، پیشاهنگ استعمار پرتغال در اقیانوس هند و دریاهای منشعب از آن، بود. آلبرکوک در تسخیر «مسقط»، با مقاومت فراوان مردم مواجه گردید و همین مقاومت موجب خشم بیشتر او شد؛ بطوریکه بطرز وحشیانه‌ای شهر را زیر آتش گلوله‌های توپ ناوگان پرتغالی گرفت و بندرگاه و شهر مسقط را در شعله‌های آتش سوزانید. وی زنان و مردان و حتی کودکانی را که به اسارت گرفته بود، مثله نمود. در یادداشت‌هایی که از همراهان وی بدست آمده صراحتاً نوشته است که به دستور آلبرکوک زنان و مردان مسقطی را به داخل کشتی بردیم و گوش و بینی آنان را بریدیم و هر کس از دادن باج جنگی به ما خودداری می‌کرد دچار همین عقوبت گردید.

پرتغالی‌ها تا سال ۱۶۵۰ م. در مسقط بودند. در آن‌جا دو قلعه، یکی در مسقط و یکی در مطرح و یک کلیسای بزرگ کاتولیک بنا کردند که آثار هنوز هم باقی مانده‌اند. حتی قلعه جلالی در مسقط اکنون بعنوان زندان دولتی مورد استفاده قرار می‌گیرد. در همان دوران پرتغالی‌ها از دولت صفویه ایران، مالکیت هرمز را بدست آوردند. پرتغالی‌ها هرمز را مستحکم کردند و آب‌های خلیج فارس را تحت استیلای خود درآوردند. تفوق بی‌چون و چرای پرتغال بر خلیج فارس، مدت یک قرن دوام داشت. در سال ۱۶۲۲ م. هرمز و قسمت مهمی از ناوگان پرتغال در مقابل نیروهای مشترک ایرانی و انگلیسی، از بین رفت و این آغاز سقوط

پرتقال در منطقه خلیج فارس بود. دریانوردان عمانی بتدریج با کمک دول منطقه، با قبایل داخلی متعهد شدند و به تاخت و تازیر متصرفات پرتقالی‌ها پرداختند. سرانجام در سال ۱۶۵۰ م. فرمانروایی پرتقالی‌ها بر عمان به پایان رسید و سلسله امام یعربی (یعاربه) به روی کار آمد. در زمان این سلسله (۱۶۹۸ م.) متصرفاتی از میراث پرتقالی‌ها در آفریقای شرقی (از جمله زنگبار) نیز، به عمان رسید. عمان در طی سال‌های ۴۴- ۱۷۳۷ م. تحت تسلط ایران بود که عاقبت "احمد بن سعید" والی سابق صحار- به استیلائی ایرانیان پایان، و به خود لقب امام داده و [حاکم] بر زنگبار و عمان شد. فرزند و جانشین وی نیز عنوان امام داشت و پس از آن لقب «سید» مرسوم گردید.

ویژگی‌های حکومتی

قانون اساسی

عمان تا نوامبر سال ۱۹۹۶ م. قانون اساسی نداشت تا اینکه در این سال سندی که به آن «قانون اصلی» یا قانون اساسی می‌گویند؛ رسماً به عنوان قانون اساسی اعلام شد. این قانون اساسی، حقوق و تعهدات دولت و افراد را مشخص نمود. بر طبق قانون اساسی، دولت متعهد است تا در جهت فراهم آوردن بهداشت عمومی و آموزش و پرورش تلاش کند و همچنین امنیت کشور را از طریق نیروهای مسلح تأمین نماید. در قانون اساسی شرایطی برای آزادی مطبوعات وجود دارد و البته تبصره‌ای هم هست که شرح می‌دهد آنچه را که مضر امنیت کشور باشد ممنوع است، سایر آزادی‌ها به صورت فهرست آمده است اما در بعضی موارد مشابه محدود شده‌اند.

سلطنت و قوه مجریه

عمان دارای نظام حکومتی موروثی مطلق است و سلطان با اقتداری شاهانه کشور را اداره می‌کند. در این نظام نخست وزیر وجود ندارد و سلطان خود سمت وزارت دفاع، وزارت امور خارجه و وزارت امور مالی را بعهده دارد و شخصاً دیگر وزیران «شورای وزیران» را انتصاب و یا عزل می‌نماید. بسیاری از وزرا سال‌هاست که در پست خود فعال می‌باشند [و این بدان جهت است که]؛ سلطان اصل وفاداری را تشویق می‌نماید، لذا در سال‌های اخیر برای عناصر جدید فرصت وارد شدن تا در کابینه را ایجاد نکرده است. تا سال ۱۹۷۰ م. تشکیلاتی بنام وزارتخانه در عمان وجود نداشت از این سال به بعد سلطان جدید (قابوس) برای پیشرفت کشور اقداماتی نمود و اصلاحاتی را بتدریج در چند مرحله علمی ساخت که موجب شد امروزه عمان دارای یک سازمان مجهز اداری باشد. تأسیس وزارتخانه در عمان از سال ۱۹۷۴ م. شروع شد و تا سال ۱۹۷۶ م. تعداد هفده وزارتخانه در این کشور بوجود آمد. تشکیلات اداری عمان طی فرمانی در ۲۸ ژوئن سال ۱۹۷۵ م. به مرحله عمل درآمد که مرکب از شورای وزیران است و سلطان قابوس ریاست آن را برعهده دارد. علاوه بر شورای وزیران، ۳ شورای دیگر به نام‌های «شورای توسعه»، «شورای امور مالی» و «شورای گاز طبیعی» نیز در کشور عمان تشکیل شده که ریاست همه آن‌ها با سلطان است.

مسئله جانشینی

قانون اساسی چهارچوبی برای جانشینی سلطان مطرح می‌کند. سلطان قابوس برادر یا فرزندی ندارد. قانون اساسی به خاندان آل سعید فرصت می‌دهد تا ظرف سه روز مانده به پایان سلطنت سلطان، جانشینی

برای سلطان برگزینند. اگر آن‌ها نتوانند جانشینی پیدا کنند، شورای دفاع شخصی را که سلطان نام او را در برنامه‌ای نوشته و جاگذاشته، به عنوان جانشین سلطان تعیین خواهد کرد. این سند (قانون اساسی) همچنین تصریح می‌کند که جانشین باید از شاخه آل ترکی، خاندان پادشاه باشد و از این رو باید از نسل آباء و اجدادی همین سلطان باشد.

مجلس (قوه مقننه)

مهمترین نهاد اساسی که برای تثبیت هر حکومت ضروری است و اکثر کشورهای شورای شورای همکاری خلیج فارس فاقد آن می‌باشند، مجالس قانونگذاری می‌باشد که در کشور عمان نیز، مجالس قانونگذاری به مفهوم پذیرفته شده در نظام‌های آزاد سیاسی وجود نداشته و اعضای مجلس انتصابی می‌باشند. احزاب و تشکل‌های سیاسی، اجازه فعالیت رسمی در جهت سیاست‌گذاری و قانونگذاری نظام‌های حکومتی ندارند.

مجلس مشورتی (الشوری)

در اکتبر سال ۱۹۸۱ م. در پاسخ به اظهارات سلطان قابوس مبتنی بر عدم اطلاع از افکار عمومی یک «شورای مشورتی دولتی» (مجلس استیشاری لدوله) به شکل فوق‌العاده تشکیل گردید که اعضای آن انتصابی بودند. معه‌ذا نقش مجلس، به اظهار نظر در مورد تحولات اقتصادی، سیاسی و ارائه پیشنهاد در مورد خط مشی آینده محدود گردید. در سال ۱۹۹۰ م. سلطان قابوس دستور داد که یک مجلس مشورتی جدید و مرکب از نمایندگان منطقه‌ای به جای پیکره این مجلس جایگزین شود تا اتباع عمانی بتوانند شرکت گسترده‌تری در مسئولیت‌ها و وظایف ملی داشته باشند. این مجلس شامل ۵۹ عضو منتخب خواهد بود که

رئیس مجلس توسط دولت تعیین می‌شود. جلسه افتتاحیه مجلس جدید که به منظور قرار گرفتن بر جای مجلس دولتی سابق تشکیل گردید، در ماه ژانویه ۱۹۹۲ م. برگزار شد. مجلس شورای فعلی از مجلس شورای فعلی از مجلس قبلی با نفوذتر است و می‌تواند وزیران را در رابطه با سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی استیضاح کند. در سال ۱۹۹۵ م. و در این سال برای اولین بار زنان اجازه یافتند تا بعنوان نامزد در انتخابات شرکت کنند دو زن به مجلس شورا راه یافتند. تعداد نمایندگان از ۵۹ نفر به ۸۰ نفر افزایش یافت. به این ترتیب که هر فرمانداری با جمعیت بیش از ۳۰۰۰۰ نفر می‌تواند دو نماینده داشته باشد. قانون اساسی تقاضای ایجاد دومین مجلس مشورتی را نمود تا مجلس شورای فعلی را تکمیل کند و سلطان قابوس در این ارتباط اعلام کرد که شورای دولتی تشکیل شود تا با مجلس کار کند.

او اعلام کرد که اعضاء شورای دولتی انتصابی خواهند بود اما اعلام نکرد که مسئولیت‌های ایشان

چیست.

دادگاه شریعت (قوه قضائیه)

برای رسیدگی به امور قضایی در عمان، دادگاه شریعت با استفاده از قوانین اسلامی عمل می‌کند. قابل ذکر است که وزیر دادگستری برای اداره دادگاه‌های محلی قاضی تعیین می‌کند و مقر دادگاه عالی عمان، در مسقط می‌باشد. اگر از دادگاه‌های محلی دادخواستی انجام گیرد آن را به دادگاه عالی عمان ارجاع می‌دهند. عمان جمعاً دارای یازده ایالت یا منطقه است که از طرف سلطان به هر یک از ایالات حاکمی فرستاده می‌شود که در آنجا بنام والی حکومت کند. هر یک از حکام را یک نفر قاضی در اداره امور شهر، یاری می‌دهد. وظیفه والی رساندن فرامین سلطان به مردم و شهرها و اجرای عدالت اجتماعی است. برای

رسیدگی به موارد جزئی در این کشور "دادگاه بدوی" وجود دارد که به بزهکاری‌ها رسیدگی می‌نماید و همچنین "دادگاه جزائی" که به کلیه جرائم شدید رسیدگی می‌کند و "دادگاه استیناف" که در مسقط می‌باشد. در حال حاضر تعداد ۴۶ دادگاه شریعت در سراسر این کشور وجود دارد. در سال ۱۹۹۸ به موجب حکم سلطان کمیته‌ای مرکب از مشاور دولتی در امور حقوقی و مفتی اعظم سلطان عمان تشکیل گردید تا قبل از صدور احکام نفس، در مورد آن‌ها نظر بدهند.

ملاحظات اقتصادی

واحد پول کشور ریال عمان (R.O) معادل ۱۰۰۰ بیضا برابر است. هر ۰/۳۵ ریال عمان معادل یک دلار است. میزان تولید ناخالص ملی در سال ۱۹۷۸ حدود ۳ میلیارد دلار بوده (درآمد سرانه ۴۳۴،۵ دلار) که ۷۰٪ آن از نفت، ۴٪ از صنایع و ۲٪ از کشاورزی بدست می‌آید. نرخ سالانه رشد تولید ناخالص ملی حدود ۴٪ است. درآمد بودجه ملی در سال ۱۹۷۹ بالغ بر ۲ میلیارد دلار و هزینه‌های بودجه در همین سال معادل ۱/۸۸ میلیارد دلار بوده است. واردات عمان در سال ۱۹۷۸ حدود ۱/۲ میلیارد دلار بوده که بیشتر شامل مواد غذایی، ماشین‌آلات، وسایل و لوازم صنعتی، منسوجات و مواد اولیه بوده و عمدتاً از کشورهای امارات متحده عربی (۲۳٪)، انگلستان (۱۹٪)، ژاپن (۹٪) و هلند (۹٪) وارد می‌شود. میزان صادرات این کشور حدود ۱/۶ میلیارد دلار است که بیشتر شامل: نفت (۹۹٪)، خرما، ماهی، سنگ معدن و مرکبات بوده و به کشورهای ژاپن (۳۵٪)، اسپانیا (۱۸٪)، فرانسه (۱۲٪) و انگلستان (۹٪) صادر می‌شود. از جمله مهمترین صنایع کشور میتوان از صنایع نفتی (۷۰٪ تولید ناخالص ملی)، دستی، کبریت‌سازی، ماهیگیری و بسته‌بندی خرما نام برد. خرما، نارگیل، گندم، جو، نیشکر، موز، توتون، مرکبات، هندوانه، انگور ماهی و دام

نیز مهمترین محصولات کشاورزی و دامپروری آن کشور را تشکیل می دهند. سرانه زمین مزروعی برای هر نفر بالغ بر ۲٪ هکتار می باشد. صید سالانه ماهی ۱۹۸ هزار تن و تولید سالانه نیروی الکتریسیته نیز معادل ۵۵۰ میلیون کیلووات ساعت است. نفت از مهمترین منابع معدنی عمان بوده (ذخیره زیرزمینی در سال ۱۹۸۰ بالغ بر ۲/۴ میلیارد بشکه) و سایر معادن مهم عبارتند از: مرمر، پنبه کوهی، کرم و مس. نیروی کار کشور بالغ بر ۱۵۰ هزار نفر است که ۱۳٪ آن در صنایع و ۷۳٪ در بخش کشاورزی مشغول به فعالیت می باشند.

اوضاع اقتصادی

تاریخچه و سیستم اقتصادی

اقتصاد عمان بطور عمده بر مبنای درآمد حاصله از صادرات نفت قرار دارد. بعد از سال ۱۹۷۰ که سلطان قابوس روی کار آمد، درآمدهای نفتی، صرف برنامه های عمرانی شد. درآمدهای حاصل از فروش نفت خام جهت اجرای سه طرح ۵ ساله مورد استفاده قرار گرفته است که این طرح ها به سالهای ۸۰-۱۹۷۶ م. (طرح ۵ ساله اول)، ۸۵-۱۹۸۱ م. (طرح ۵ ساله دوم) و ۹۰-۱۹۸۶ م. (طرح پنج ساله سوم) مربوط می شود. هدف از اجرای این طرح ها، ایجاد صلاحات اجتماعی ضروری در کشور، ضمن سرمایه گذاری بیشتر در بخش نفت، بوده است. هدف از ارائه سومین طرح پنج ساله، دست یافتن به تغییرات صنعتی هر چه بیشتر و ساختن چندین مرکز مهم صنعتی بود؛ همچنین توسعه کشاورزی نیز یکی از اهداف مهم بوده است. با این حال بحران در صنعت نفت (۱۹۸۶ م.) باعث وقفه در اجرای طرح پنج ساله سوم شد و دوران رکود آغاز گردید.»

دولت عمان با برنامه‌ریزی‌های مشخص، بوسیله کاهش هزینه‌های جاری، توقف بعضی طرح‌های عمرانی، و استقراض خارجی، سعی نمود تا از این بحران بگریزد. بدنبال همین بحران بود که عمان در بعد داخلی و خارجی به فعالیت‌های جدیدی دست زد که از یکسو به سیاست کاهش تولید نفت و همکاری با دیگر تولیدکنندگان نفت روی آورد و از طرف دیگر توجه خود را به مسئله تنوع بخشیدن به منابع درآمد کشور معطوف ساخت. ایجاد صنایع سبک و تشویق به سرمایه‌گذاری در این زمینه، تلاش برای خودکفایی در زمینه کشاورزی و ماهیگیری و همچنین تولید و صدور دیگر کالاهای غیر نفتی، از اهم موارد سیاست اقتصادی عمان است. در سال ۱۹۹۱ م. دولت عمان جزئیات چهارمین طرح پنج‌ساله توسعه را اعلام کرد.

به موجب این طرح که به سال‌های ۹۵-۱۹۹۱ م. مربوط می‌گردید- محدودیت‌های شدیدی برای جلوگیری از گرفتن وام از کشورهای خارجی تحمیل گردید و دوباره بر ایجاد تغییرات در اقتصاد کشور، تأکید گردید.

این تحولات می‌بایست از طریق توسعه بخش خصوصی و توجه هر چه بیشتر بر بخش صنعت، کشاورزی، ماهیگیری، معادن و خدمات صورت می‌گرفت. این طرح از ژانویه سال ۱۹۹۱ م. آغاز شد و بیشترین اولویت در آن، به توسعه منابع انسانی در جهت دستورات سلطان قابوس، تعلق یافت. پنجمین طرح توسعه پنج‌ساله (۲۰۰۰-۱۹۹۶ م.) در سال ۱۹۹۶ اعلام گردید، هدف از اجرای آن، از بین بردن کسر بودجه تا سال ۲۰۰۰ میلادی بود [که با] کاهش هزینه‌های عمومی و توسعه برنامه خصوصی سازی که از اواسط سال ۱۹۹۴ آغاز شد، صورت می‌گرفت. این کشور در اوپک و آلوپک عضویت ندارد و تابع کنترل‌هایی که در مورد تولید و قیمت‌گذاری نفت خام صورت می‌گیرد نمی‌باشد، البته این کشور خط

مشى اېك را محترم مى شمارد. در سال ۱۹۹۴ م. ذخائر نفت عمان پنج ميليارد و دويست ميليون بشكه بود، كه در اواسط سال ۱۹۹۵ م. ذخائر گاز عمان در سال ۱۹۹۴ م. ۵۷۰ ميليارد مترمكعب بود.

امور مالي

واحد پول

«واحد رسمى پول عمان ريال است كه برابر با هزار «بيسه» مى باشد. در آن جا سكه ها بصورت ۲، ۵، ۱۰، ۲۵، ۵۰، ۱۰۰ بيسه اى و اسكناس ها بصورت ۱۰۰، ۲۵۰، ۵۰۰ بيسه اى و ۱، ۵، ۱۰، ۲۰ ريالى مى باشد.

درآمد سرانه

درآمد ملى عمان با توجه به رشد ناخالص ملى افزايش يافته و سبب افزايش درآمد سرانه مردم شده است. در سال هاى ۱۹۹۰ م. تا ۱۹۹۲ م. ميانگين درآمد سرانه، ۶/۴۹۰ دلار رسيد.

تورم

نرخ تورم در اواخر دهه ۱۹۸۰ م. و اوایل دهه ۱۹۹۰ تحت تأثیر قيمت هاى نفت بوده است. ميانگين تورم سالانه عمان در فاصله سال هاى ۶۹۸۵ تا ۱۹۹۲ م. به ۱/۱٪ رسيد. اين تورم در سال ۱۹۹۰ م. از ۱۰/۱٪ به ۱/۰۴٪ در سال ۱۹۹۲ م. كاهش يافت و در اواخر دسامبر ۱۹۹۳ م. در حدود ۰/۹٪ ثابت باقى مى ماند. ميزان تورم در سال هاى ۹۴-۱۹۹۰ بطور متوسط ۱/۵ درصد بود.

بانکداری

عمان در مقایسه با برخی کشورهای دیگر منطقه، دارای بخش بانکداری کوچکی است. در پایان سال ۱۹۹۴ م. ۲۱ بانک دارای جواز کار در کشور عمان بودند. از این تعداد، ۱۱ بانک خارجی بودند که دو بانک ایرانی (ملی و صادرات) هم جزء این بانها هستند. همچنین ۳ بانک توسعه نیز در این کشور وجود دارد. نرخ بهره سپرده در بانکهای عمان ۸/۵٪ و نرخ بهره وامها ۵٪ می باشد. در سال ۱۹۸۳ م. فقط ۲۰ درصد از کارکنان بانکها، عمانی بودند معهدا بواسطه تلاشهایی که دولت عمان جهت کاهش تعداد کارکنان خارجی در بانکها اعمال نمود، تعداد آنان به ۱۹/۴ درصد تقلیل یافت.

صادرات و واردات

عمدهترین اقلام وارداتی عمان شامل ماشین افزار، وسایل حمل و نقل، محصولات غذایی و حیوانات زنده است. مهمترین اقلام صادراتی عمان نفت می باشد ولی تولیدات کارخانهها و نیز قطعات یدکی ماشینآلات از دیگر اقلام صادراتی این کشور محسوب می گردد. شرکای عمده تجاری عمان بیشتر کشورهای غربی و صنعتی هستند که بیشترین حجم مبادلات را با این کشور دارا می باشند.

بخشهای مختلف اقتصادی

کشاورزی

از هنگام شروع توسعه صنعت، اهمیت بخش کشاورزی بشدت کاهش یافته، بطوریکه طبق آمار دولت تنها ۶۰٪ از زمینهای مزروعی این کشور زیرکشت می باشد. بنابر آمار سال ۱۹۹۳ م.، حدود ۹/۴ درصد از جمعیت کارگر در این کشور، در بخش کشاورزی اشتغال داشته و کشاورزی (که شامل

جنگلداری، شکار، ماهیگیری نیز می‌شود) در سال ۱۹۹۴ م.، صرفاً ۳/۳ درصد از تولیدات ناخالص ملی عمان را به خود اختصاص داده است. در حال حاضر کشاورزی در عمان عمدتاً با استفاده از شیوه‌های سنتی و صرفاً جهت تأمین مواد غذایی ضروری برای مصرف روزانه، صورت می‌گیرد.

در برنامه توسعه سال‌های ۸۵-۱۹۸۱ م. حدود ۴۳ میلیون ریال عمانی به امر توسعه و مدرنیزه کردن شیوه‌های سنتی کشاورزی مخصوصاً آبیاری، اختصاص یافت. حدود نیمی از مناطق تحت کشت در این کشور، نخلستان است و از جمله محصولات دیگر آن لیمو، موز، انبه، نارگیل، یونجه، گندم، جو، نیشکر، توتون و هندوانه می‌باشد. البته تولید کندر (ماده‌ای خوشبو) که قبلاً بعنوان اقلام مهم صادراتی عمان محسوب می‌گشت، مجدداً احیا گردیده است.

ماهیگیری

ماهیگیری یک صنعت سنتی در عمان بوده که در دهه ۱۹۷۰ م. حدود ۱۰٪ از جمعیت کارگر، در این بخش به کار اشتغال داشتند. در سال ۱۹۸۰ م.، شرکت ملی شیلات "عمان تشکیل شد و در طرح پنج‌ساله ۹۰-۱۹۸۶ م. بر توسعه صنعت ماهیگیری و تشویق تولید جهت صدور محصولات دریایی و عرضه به بازارهای داخلی تأکید گردید. هدف از این برنامه، کاهش وابستگی عمان بر واردات مواد غذایی بود که سالانه ۱۳۱ میلیون ریال عمانی، هزینه دربرداشت.

در طرح پنج‌ساله چهارم (۹۵-۱۹۹۱ م.) مبلغ دویست میلیون ریال عمانی به صنعت ماهیگیری اختصاص داده شد تا میزان رشد سالانه آن افزایش یابد.

دامپروری

پرورش دام، بیشتر در منطقه ظفار صورت می گیرد که این امر در کوه‌های شمال سلاله و در کوه‌های حجر انجام می شود.

دامپروری نیز، یکی از اهداف عمده در طرح پنج ساله (۸۵-۱۹۸۱ م.) بود. به منظور کاهش گله‌های گاو در ظفار و همچنین حفظ محیط زیست، دولت عمان در سال ۱۹۸۵ م. اعلام کرد: در ازاء هر بیست رأس گوسفندی که از کشورهای خارج خریداری می شود، وارد کنندگان باید یک رأس گاو از دامپروران ظفار خریداری نمایند.

صنایع و معدن

صنعت

تا قبل از سال ۱۹۶۲ م.، صنعت در عمان به صنایع دستی سنتی از قبیل نقره کاری، بافندگی و قایق سازی محدود می گردید. پیشرفت صنعت نفت موجب فعال شدن بخش صنعت گردید؛ البته عمان در مقایسه با سایر کشورهای خاور میانه از درآمد نفتی کمتری برخوردار است و بنابراین قادر نیست در مقیاس وسیع، صنایع سنگین ایجاد نموده و یا ساختمان سازی نماید. از این رو دولت این کشور بیشتر بر توسعه کشاورزی و ماهیگری تأکید دارد و تنها اقدامات صنعتی در مقیاس کوچک و در بخش خصوصی، مورد تشویق قرار می گیرند. در این بین صنایع تصفیه نفت، مواد ساختمانی، تولید سیمان و ذوب مس، مهمترین بخش‌های صنایع محسوب می گردند.

معادن

«اکنون از نظر زمین‌شناسی در این کشور، بررسی‌هایی در دست اقدام است تا ذخائر معدنی غیر از نفت خام و گاز طبیعی کشف گردد. در این راستا ذخائر عظیمی از مس و کرومیت شناسایی شده است. یک کمپانی که مرکزش در کانادا است، امتیاز استخراج منابع کرومیت واقع در بخش ساحلی جبل‌الاکضر را در اختیار دارد. شرکت معدن‌کاری متعلق به دولت عمان (Omc) در اوائل سال ۱۹۸۴ م. شروع به استخراج کرومیت نمود و در سال ۱۹۸۶ م. حدود ۵۰۰۰ تن سنگ کرومیت را استخراج کرد. در سال ۱۹۹۱ م.، کمپانی جدید کرومیت عمان که ۱۵ درصد سهام آن متعلق به دولت عمان است و ۴۵ درصد متعلق به شرکت‌های خصوصی و ۴۰ درصد متعلق به مشترکین عمومی است، اعلام کرد که در نظر دارد، سالانه ۱۵۰۰۰ تن ذخائر کرومیت کشور را استخراج نماید، که قسمت اعظم این استخراج، به کشور ژاپن فروخته می‌شود.»

بنادر

- بندر قابوس: در حال حاضر مهمترین و مجهزترین بندر عمان است که نسبتاً مدرن و در نزدیکی مسقط می‌باشد این بندر در زمان سلطان قابوس تأسیس شده که با تجهیزات کامل مورد استفاده قرار می‌گیرد.
- بندر خصب: در شبه جزیره «مسندام» قرار دارد و بخاطر وجود نیروی دریایی عمان در این منطقه اهمیت زیادی یافته است.

- بندر الفحل: اهمیت آن بخاطر خط لوله‌هایی است که نفت خام را از مناطق داخلی عمان به

این بندر منتقل می‌کنند و از طریق این بندر، به خارج صادر می‌شود.

- بندر ریسوت: این بندر که در نزدیکی یمن قرار دارد، مخصوص بارگیری کشتی‌های

نفت کش می‌باشد.

- بندر صحار: در استان باطنه واقع شده است.

- بندر صور: در ۸۵ مایلی جنوب شرقی مسقط قرار گرفته و بیشتر جنبه ماهیگیری دارد.

- بندر برکه: اکثر ساکنان این بندر ایرانی و بلوچی هستند.

- بندر لواء: در شمال کشور عمان واقع شده است.

از جمله دیگر بندر عمان میتوان از بندر سلاله، بندر سوادمی، بندر مراغه، بندر سویق، بندر خابوره و

بندر صحم اشاره نمود.

جهانگردی

«دولت عمان صنعت جهانگردی را بطور مستمر در این کشور تشویق می‌نماید تا با بدست آوردن

ارز خارجی، اقتصاد را متنوع سازد تا برای عمانی‌ها در سال‌های آینده فرصت شغلی ایجاد نماید. اخیراً اداره

کل جهانگردی عمان تلاش‌های خود را جهت تقویت صنعت جهانگردی از طریق برگزاری سمینارها، به

کنفرانس‌ها و نمایشگاه‌ها در این کشور افزایش داده است. تنوع منطقه‌ای و اقلیمی عمان و همچنین سهولت

گشت و گذار در این کشور، دلیلی بر داشتن توان بالقوه برای توسعه صنعت توریسم می‌باشد.

در اوایل دهه ۱۹۹۰ م. به عنوان بخشی از تصمیم دولت جهت توسعه صنعت توریسم، محدودیت تهیه رویداد مرتفع شد و از آن زمان به بعد درآمد هتل‌ها به تدریج از ۲۴ میلیون ریال عمان در سال ۱۹۹۱ م. به ۳۵ میلیون ریال عمان در سال ۱۹۹۵ م. افزایش یافت. در سال ۱۹۹۷ سهم بخش جهانگردی در اقتصاد کشور عمان برابر با ۵۰/۸ میلیون ریال عمانی و کمتر از یک درصد از تولید ناخالص ملی این کشور بود. پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۲۰ این درآمد به سه درصد افزایش یابد. نمونه‌های مقدماتی سازمان جهانی توریست نیز نشان می‌دهد که ورود توریست به عمان نسبت به گذشته ۸۰٪ افزایش داشته است. در سال ۱۹۹۷ م. حدود ۵۶۰۰۰ نفر توریست از عمان بازدید و این رقم در سال ۱۹۹۸ م. در حدود ۸۸۰۰۰ نفر افزایش یافت. در حال حاضر دولت به فکر درآمد بیشتری از بازار توریسم است و توسعه این طرح را تشویق می‌کند، از این رو چشم به توریست‌های ثروتمند اروپایی دوخته است. این توریست‌ها، تورهای ساحلی تحت نظارت دولت عمان را بیش از تماس با مردم عمان می‌پسندند، زیرا اینگونه تماس‌ها، مغایر با روحیات عمانی‌های محافظه‌کار است.»

خط و زبان

خط و زبان رایج عمان، عربی است و زبان‌های فارسی و اردو که به خط عربی نوشته می‌شوند هم، مورد استفاده می‌باشد. زبان تجاری کشور عمان انگلیسی است.

ارتباطات

ارتباطات عمان توسط دولت کنترل می‌شود.

تعداد ۴ فرستنده رادیویی و ۲ فرستنده تلویزیونی، ۱ هزار گیرنده رادیویی و ۵۵ هزار گیرنده تلویزیونی مورد استفاده بوده و در سال ۱۹۷۸ تعداد ۱۳ هزار شماره تلفن مورد استفاده بوده است. بطور متوسط ۶ نشریه هفتگی منتشر می‌شود. مقیاس مورد استفاده سیستم متریک می‌باشد.

مطبوعات

نشریات مهم

تا قبل از سقوط سلطان سعید، وسایل ارتباط جمعی از قبیل روزنامه و رادیو و تلویزیون و مؤسسات انتشاراتی در کشور وجود نداشت. پس از او، کم‌کم تأسیس روزنامه و انتشار مطبوعات گسترش پیدا کرد. دولت عمان ابتدا روزنامه «عمان» را منتشر کرد که در واقع سخنگوی دولت محسوب می‌شود. پس از آن مجله «العقیده» منتشر گردید. در سال ۱۹۹۷ م، مؤسسه مطبوعات و انتشارات و تبلیغات عمان تأسیس گردید. خبرگزاری عمان نیز تحت نظارت این سازمان قرار دارد. اکنون تعداد ۲۵ نشریه در عمان در دسترس مردم این کشور قرار دارد که ۵ نشریه آن به صورت روزانه (۳ روزنامه به زبان عربی و ۲ روزنامه، زبان انگلیسی) هستند و توسط دولت یا مؤسسات دیگر از جمله بانک مرکزی یا اداره بازرگانی و صنایع این کشور منتشر می‌گردند.

رادیو و تلویزیون

طبق آمار یونسکو در سال ۱۹۹۳ م، ۱۱۵۵۰۰۰ گیرنده رادیویی و ۱/۳ میلیون گیرنده تلویزیونی در

عمان وجود داشت.

*رادیو عمان

*رادیو سلطان نشین عمان؛ در مسقط می‌باشد و روزانه بیست ساعت برنامه به زبان عربی و پانزده ساعت برنامه به زبان انگلیسی پخش می‌کند.

*رادیو سلاله: در سال ۱۹۷۰م. تأسیس شد. فرستنده آن در ظفار می‌باشد و برنامه‌هایش به زبان عربی و زبان ظفاری (گوش مخصوص اهالی ظفار) می‌باشد.

*رادیو بی‌بی‌سی؛ بریتانیا یک ایستگاه تقویت کننده امواج رادیویی در جزیره مصیره راه‌اندازی نموده است.

این ایستگاه برای دریافت، اصلاح و توسعه برنامه‌های بی‌بی‌سی به زبان‌های عربی، فارسی، هندو، پشتو و اردو به کار گرفته می‌شود. در حال حاضر از مسقط و سلاله برنامه‌هایی به زبان عربی و انگلیسی پخش می‌شود. هر روز ۳ برنامه خبری به زبان انگلیسی از طریق ایستگاه‌های رادیوی عمان پخش می‌شود. همچنین صبح‌ها موسیقی کلاسیک و بعد از ظهرها موسیقی مردمی از رادیوی این کشور پخش می‌شود. هشتاد درصد از آنچه که در رادیوی عمان پخش می‌شود، در داخل کشور عمان تهیه می‌شود و در این رابطه از همه قسمت‌های عمان و همچنین از طریق خبرنگاران در سیزده شهر مهم جهان با رادیو عمان همکاری می‌شود.

تلویزیون

مرکز پخش تلویزیون عمان در مسقط می‌باشد. همچنین دو ایستگاه تلویزیونی با سیستم رنگی وجود دارد که یکی در منطقه «قورم» است و توسط شرکت آلمانی زیمنس در سال ۱۹۷۴م. احداث شده است و دیگری نیز در منطقه «ظفار» است که در سال ۱۹۷۵م. تأسیس شد. در سال ۱۹۷۹م. این ۲ ایستگاه تلویزیونی

توسط ماهواره به یکدیگر متصل شده و یک کانال تلویزیونی تشکیل دادند. عمان یکی از اولین کشورهای عرب بود که جهت پخش برنامه‌های داخلی از یک ماهواره استفاده کرد. در سال ۱۹۹۸ م. دولت عمان با امضاء یک قرارداد با کمپانی مصری "نیل ست"، خواستار بهره‌برداری از یک کانال در سیستمی گردید که قسمت اعظم جهان عرب را در بر می‌گیرد. در دسامبر همان سال، دولت عمان شروع به فرستادن برنامه‌های تلویزیونی به کشورهای اروپایی نمود. این دولت در حال حاضر مشغول بحث در مورد امکان اجاره کانال‌ها و خطوط کابل در اروپا و آمریکا جهت بهره‌برداری بینندگان عرب در آن کشورهاست.

از نوامبر ۱۹۹۸ م. برنامه‌های تلویزیونی عمان به صورت شبانه‌روزی درآمد است.

اینترنت

سرویس اینترنت در سال ۱۹۹۶ م. به کشور عمان وارد شد. هنوز جهت کنترل آمار و اطلاعاتی که از این طریق به کشور عمان وارد و یا از آن خارج می‌شود هیچ اقدامی صورت نگرفته است.

وزارت اطلاعات عمان یک سایت (پایگاه) برای خودش به زبان عربی و انگلیسی دایر نموده است. این سایت مکرراً با رویدادهای مهم مربوط به عمان هماهنگ می‌شود. وزارتخانه‌های دیگر نیز از اینترنت استفاده می‌کنند که توسط «عمان تل» جهت قرار دادن هر چه بیشتر عمان بر روی شبکه جهانی فعالیت می‌نمایند.

اتصال به شبکه اینترنت یکی از بهترین راه‌های پیشبرد اقتصاد عمان محسوب می‌شود، زیرا از این طریق می‌توان سریعاً اطلاعات مربوط به اوضاع سیاسی، اقتصادی و اجتماعی را در اختیار سرمایه‌گذاران قرار داد.

به واسطه اقدامات تکنیکی که توسط «عمان تل» صورت گرفته، جنبه‌های منفی و مطالب نامطلوب موجب در اینترنت رامی‌توان قبل از رسیدن به عمان حذف نمود. مشترکین خصوصی می‌توانند از طریق ارائه

دهندگان خدمات اینترنت در کشورهای دیگر به اینترنت دسترسی یابند البته این روش هزینه‌ای بسیار بیشتر از هزینه استفاده از سیستم «عمان تل» در بر دارد.

«عمان تل» تنها منبع دسترسی به اطلاعات اینترنت در داخل عمان می‌باشد اما این منبع محدودسی واسطه به وجود آورده است که از طریق آن‌ها مشترکین می‌توانند از اینترنت استفاده کنند. در حال حاضر تعداد ۱۴۱۷۵ مشترک به اینترنت متصل هستند.

جمعیت

طبق آمار سال ۲۰۰۳، جمعیت عمان بر 3,100,000 نفر (۱۲۹ کشور جهان) بالغ می‌گردد.

تراکم جمعیت ۴ نفر در کیلومتر مربع می‌باشد.

۲۰٪ مردم کشور ساکن شهرها بوده و پرجمعیت‌ترین شهر آن (مسقط) با 237,000 نفر جمعیت،

حدود ۲/۳٪ جمعیت کشور را تشکیل می‌دهد. از جمله دیگر شهرهای پرجمعیت کشور عمان میتوان

از شهرهای مطرح، سلاله و نیزوا (نیزوی) نام برد.

نژادهای اصلی مردم آن عبارتند از:

عرب (۸۸٪)، بلوچی (۴٪)، ایرانی (۳٪)، هندی (۲٪) و آفریقایی (۲٪).

۹۹٪ مردم عمان مسلمان و بقیه اکثرا هندو هستند.

ساختار جمعیت

اولین سرشماری کامل در عمان، در سال ۱۹۹۳ م. برگزار شد. طبق برآوردهای قبلی در مورد جمعیت این کشور بین آمار و ارقامی که خودکشور عمان ارائه داده و آماري که سازمانهای مستقل بین‌المللی ارائه می‌دهند تفاوت بسیاری وجود داشته است. اداره جمعیت سازمان ملل باقرار دادن برآوردهای خود بر پایه رقم ۵۷۱۰۰۰ نفر که به اواسط سال ۱۹۶۵ م. مربوط می‌گردد این ارقام را بصورت تخمین اینگونه ارائه داده است. ۶۵۴ هزار نفر برای سال ۱۹۷۰ م.؛ ۹۸۴۰۰۰ نفر برای سال ۱۹۸۰ م.، ۱۵۰۲۰۰۰ برای سال ۱۹۹۰ م. و در سال ۱۹۹۱ م. معادل ۱۵۵۹۰۰ نفر بوده است. طبق سرشماری اول دسامبر ۱۹۹۳ م. جمعیت این کشور ۲۰۱۸۰۷۴ نفر بوده است که این رقم شامل ۱۴۸۳۲۲۶ نفر عمانی الاصل (۷۳/۵ درصد) و ۵۳۴۸۴۸ نفر غیر عمانی (۲۶/۵ درصد) بوده است. طبق آمار رسمی در دسامبر ۱۹۹۴ م.، جمعیت عمان ۲۰۹۶۰۰۰ نفر بوده است که این رقم شامل ۱۴۸۳۲۲۶ عمانی و ۵۳۴۸۴۸ نفر غیر عمانی بوده است.

آمار در دهه ۱۹۸۰ (۱۹۸۵ م. تا ۱۹۹۰ م.) نشان می‌دهد که متوسط عمر مردم عمان ۶۷/۹ سال می‌باشد. متوسط طول عمر زنان در این کشور بیشتر از مردان می‌باشد. جمعیت عمان در مناطق مختلف این کشور زندگی می‌کنند و بیشترین آن‌ها در منطقه مسقط ساکنند. جدول ذیل نشان دهنده جمعیت در مناطق مختلف می‌باشد:

پراکندگی جمعیت

نرخ پراکندگی جمعیت بر مبنای مناطق (۱۹۹۳.م.)

مناطق	جمعیت	مناطق	جمعیت
الباطنه	۵۳۸۷۶۳	مسندم	۲۷۶۶۹
الداخل	۲۲۰۴۰۳	مسقط	۶۲۲۵۰۶
الطاهره	۱۶۹۷۱۰	الشرقيه	۲۴۷۵۵۱
ظفار	۱۷۴۸۸۸	الواسط	۱۶۱۰۱
مجموع			۲۰۱۷۵۹۱

ترکیب جمعیت

اکثر جمعیت عمان را اعراب تشکیل می دهند و عده ای بلوچی، زنگباری (آفریقایی) که تا قبل از روی کار آمدن سلطان قابوس در زنگبار (شمال آفریقا) زندگی می کردند و عده ای از اهالی جنوب آسیا نیز، شامل هندی ها، پاکستانی ها و بنگلادشی ها، بقیه جمعیت عمان را تشکیل می دهند.

رشد جمعیت

با وجودیکه عمان از کشورهایی است که سابقه تاریخی تشکیل حکومت و تشکیل جمعیت داشته ولی در طی قرون و اعصار بخاطر اختلافات قبیله ای و جنگ های خونینی که بین آن ها و هواداران امامت و سلطنت رخ داده و همچنین مهاجرت عده ای از آن ها به شرق آفریقا، جمعیت این کشور رشدی نداشته است. اما پس از تحولات سال ۱۹۷۰.م. و توسعه رفاه و بهداشت عمومی و شهر نشینی، رشد جمعیت این کشور سیر صعودی در پیش گرفته است. نمودارهای سال ۱۹۹۶.م. حاکی از نرخ رشد نا متجانس جمعیتی یعنی رشد حدود ۳/۷ درصد می باشد؛ یک مهم دیگر اینکه بیش از نیمی از جمعیت عمان زیر ۱۵ سال

هستند. البته سیاستگذاران نسبت به این آمار تردید دارند، با این حال لازم است که دولت، توجه زیادی به ایجاد زمینه اشتغال برای جوانان در دهه‌های آتی نماید. امکانات آموزشی و خدمات بهداشتی باید همزمان با رشد جمعیت گسترش یابند.

مفتی بزرگ همان نیز با وجود اینکه طرفدار کنترل موالید نیست اما از سیاست «فاصله‌گذاری بین فرزندان» به طور علنی حمایت می‌کند. بحث‌هایی که در حمایت از این امر مطرح می‌شود بر محور گسترش بهداشت «مادر و فرزند» متمرکز است.

ملاحظات علمی

نرخ ثبت نام ناخالص بر مبنای سطوح مختلف آموزشی طی سال ۱۹۹۶

پیش دبستانی : ۴ درصد

اولین سطح : ۷۷ درصد

دومین سطح : ۶۶ درصد

سومین سطح : ۶/۴ درصد

تاریخچه آموزشی

تاسال ۱۹۷۰ م. آموزش و پرورش در عمان پیشرفت قابل ملاحظه‌ای نداشته است، چنانکه در سال

تحصیلی ۷۰-۱۹۶۹ در کشور مذکور فقط ۳ باب مدرسه با ۳۰ معلم و ۹۰۰ دانش‌آموز وجود داشت و

آموزش منحصر به مرحله ابتدایی بود.

تا قبل از سال ۱۹۷۰ آموزش منحصر به پسران بود ولی از این سال به بعد دختران هم مانند پسران توفیق تحصیلی را بدست آوردند پس از کودتای سلطان قابوس و به قدرت رسیدن وی آموزش و پرورش هم مانند دیگر شئون اجتماعی رشد سریعی نمود، بطوریکه در سال تحصیلی ۷۴-۱۹۷۳ م. گشایش یافت.

تعداد دانش‌آموزان روزبه روز افزایش یافت؛ بطوریکه در سال ۷۶-۱۹۷۵ م. تعداد دانش‌آموزان به ۵۴۴۵۷ نفر رسید که این رقم نسبت به سال ۷۰-۱۹۶۹ م. بسیار افزایش داشته است.

در سال مذکور حدود $\frac{1}{4}$ دانش‌آموزان دختر بودند. تحصیلات در عمان رایگان است و دولت تلاش فراوانی دارد تا با توسعه مدارس و گسترش آن به سایر نقاط، عموم مردم را از نعمت آموزش بهره‌مند سازد. مبارزه با بی‌سوادی در کشور مذکور با دقت و شدت اجرا می‌شود و دولت از طریق وزارت آموزش و پرورش، وزارت امور اجتماعی و کار و بخش خصوصی در امر آموزش بطور کلی قدم‌های مؤثری برداشته است. اداره آموزش و پرورش در هر یک از مناطق عمان وجود دارد و هر ناظر آموزش و پرورش دارای سه معاون اداری، فنی و مذهبی است.

سیاست‌های آموزشی

- در نظام آموزشی عمان لحاظ سیاست‌های ذیل مدنظر قرار گرفته است :
- ارتقاء تواناییهای فکری و ذهنی
- ارائه آموزشهای اسلامی
- معطوف داشتن توجه بر آموزش جسمانی (تربیت بدنی و بهداشت)
- معطوف داشتن توجه بر آموزش عواطف انسانی

- معطوف داشتن توجه بر آموزش برای امر معاش و توجه به کار
- معطوف داشتن توجه بر آموزش سرمایه گذاری اقتصادی
- معطوف داشتن توجه بر آموزش شهروندی و سیاسی
- معطوف داشتن توجه بر آموزش بهره مندی مناسب از اوقات فراغت

ساختار آموزشی

ساختار آموزشی عمان به شرح ذیل است:

- دوره پیش دبستانی -
- دوره ۶ ساله ابتدایی ۶-۱۱ سالگی
- دوره ۳ ساله مقدماتی متوسطه ۱۲-۱۴ سالگی
- دوره ۳ ساله تکمیلی متوسطه ۱۵-۱۷ سالگی

ساختار جدید آموزشی

در آغاز سال تحصیلی ۹۹-۱۹۹۸ م. یک نظام آموزشی و جدید معرفی شد که قرار است تدریجاً

جای نظام آموزشی سابق را بگیرد. به موجب نظام آموزشی جدید تأکید بیشتری بر علوم، ریاضیات و استفاده

از کامپیوتر صورت می گیرد، زبان انگلیسی نیز از اولین سال تحصیلی تدریس خواهد شد.

آموزش پیش دانشگاهی

ساختار آموزشی

آموزش و پرورش دولتی در عمان در سه مقطع تحصیلی ابتدایی، مقدماتی و متوسطه فعالیت دارد. بنا بر مطالعات بانک جهانی در سال ۱۹۹۴ م.؛ تعداد ثبت نام کنندگان در مدارس ابتدایی ۹۰٪ در مقطع مقدماتی ۵۰٪ و در مقطع متوسطه ۲۰ درصد بوده است. تعداد کل دانش‌آموزان دولتی در این کشور ۵۲۸۳۵۷ نفر برآورد شده است که تقریباً نیمی از آن‌ها را دانش‌آموزان دختر تشکیل می‌دهند. تعداد ۲۳۵۶۰ دانش‌آموز دیگر دانش‌آموز دیگر در مدارس خصوصی کشور به تحصیل مشغول هستند. بیش از نیمی از این عده در مدارس خصوصی واقع در پایتخت کشور تحصیل می‌کنند. در مناطق دور افتاده‌ای که دهکده‌ها آنقدر بزرگ نیستند تا مدرسه‌ای احداث شود، دولت امکانات رفت و آمد دانش‌آموزان به مدارس دهکده‌های بزرگتر را فراهم کرده است. تا پایان سال ۱۹۹۶ م. ۱۱۰۵ مدرسه در عمان وجود داشت. برخی از این مدارس از طریق «صندوق کمک برای توسعه بین‌المللی ایالات متحده» ساخته شده‌اند. علاوه بر تسهیلات دولتی در عمان، مدارس خصوصی هم وجود دارد. ۲۵۰ مرکز آموزشی برای بزرگسالان نیز فعال هستند تا با مشکلات بی‌سوادگی که ناشی از فقدان مدارس پس از سال ۱۹۷۰ م. بوده است، مقابله شود. همچنین تحصیلات در عمان تا پایان دوره متوسطه رایگان است. در جریان انجام برنامه پنج‌ساله ۲۰۰۰-۱۹۹۶ م. مجموعاً ۲۲۶ باب مدرسه جدید در این کشور ساخته شده است. دولت عمان در جهت افزایش تعداد مدارس خصوصی در این کشور اقدامات تشویقی انجام می‌دهد. در سال ۹۹- ۱۹۹۸ م. تعداد ۱۱۸ دبستان خصوصی و کودکستان در این کشور وجود داشته است صاحبان این مدارس

باید دارای ملیت عمانی باشند و حداقل مدرک پایان دوره دبیرستان را دست صاحبان داشته باشند. برنامه درسی و امتحانات در مدارس خصوصی هماهنگ برنامه درسی و امتحانات مدارس دولتی است.

آموزش پیش دبستانی

ساختار آموزشی

سال تحصیلی	تعداد مدارس	تعداد کل ثبت نامی	تعداد دختران ثبت نامی	تعداد کل معلمان	تعداد معلمان زن
۱۹۹۰	۸	۳۶۸۲	۱۶۹۷	۱۸۱	۱۸۱
۱۹۹۱	۷	۴۲۲۳	۱۸۶۹	۲۰۴	۲۰۴
۱۹۹۲	۱۰	۴۴۳۵	۱۹۸۲	۲۲۳	۲۲۳
۱۹۹۳	۵	۴۷۲۸	۲۰۷۷	۲۳۸	۲۳۸
۱۹۹۴	۶	۵۲۳۵	۲۳۰۲	۲۸۰	۲۸۰
۱۹۹۵	۵	۵۲۶۵	۲۳۵۴	۲۶۸	۲۶۸
۱۹۹۶	۵	۶۵۴۲	۲۸۷۹	۳۳۹	۳۳۹
۱۹۹۷	۵	۶۹۸۹	۳۱۹۷	۳۴۶	۳۴۶

اهداف آموزشی

از جمله مهمترین اهداف آموزش پیش دبستانی میتوان از موارد ذیل نام برد:

- رشد متعادل شخصیت کودک در ابعاد ذهنی، روحی، عاطفی، اجتماعی و اخلاقی
- تقویت اصول اسلامی، قوام زبان عربی و رشد ادراک کودکان نسبت به کشور، نماد و

آداب و سنتهایشان

- آموزش کودکان برای کسب گرایش و رفتار مثبت و افزایش روح همکاری بین کودکان

- رشد گرایش کودکان نسبت به هنر
- آشنایی کودکان با ابعاد ، فعالیتها و ویژگیهای اجتماعی سلطنت عمان و اعطای فرصت به آنها جهت تشریک مساعی
- اعطای فرصت به کودکان برای انجام حداکثر تلاش خود و اجازه دادن به آنها برای اینکه احساسات، عقاید و سؤالاتشان را مطرح نمایند .
- آماده کردن کودکان برای آموزش مدرسه

برنامه های آموزشی

برنامه جاری کودکانها بر اساس موضوعاتی به شرح ذیل تنظیم می گردد :

- من چه کسی هستم ؟
- پرستاری و نگهداری از من
- تندرستی ، بهداشت و امنیت
- آشنایی با مشاغل
- ارتباط
- کشور من عمان

مدت زمان کلاس

حضور در کلاس از ساعت ۸ صبح تا ۱۲/۳ بعد از ظهر است که تقسیم بندی زمان در این مدت برای

فعالتهای گوناگون به عهده معلم است. نسبت معلمین به دانش آموزان ۱/۲۰ است.

آموزش ابتدایی

ساختار آموزشی

طول دوره آموزش ابتدایی ۶ سال است که از سن ۶ سالگی آغاز گردیده و تا سن ۱۱ سالگی به طول می

انجامد. این دوره آموزشی در زمره آموزش اجباری محسوب نمی گردد. مدت زمان هر جلسه آموزشی ۴۰

دقیقه است. طبق آمار سال ۹۶-۱۹۹۵، نسبت معلمان به دانش آموزان بر ۱/۲۶ بالغ میگردد. تعداد دانش

آموزان در هر کلاس نیز ۲۴ نفر است.

نسبت ثبت نامی دانش آموزان به تفکیک جنسیت نیز بر ۹۳ درصد دختر و ۹۸ درصد پسر (با مجموع ۹۵/۶

درصد) بالغ می گردد.

سال تحصیلی	تعداد مدارس	تعداد کل ثبت نامی	تعداد دختران ثبت نامی	تعداد کل معلمان	تعداد معلمان زن
۱۹۹۰	۴۳۱	۲۶۲۹۸۹	۱۲۳۶۰۴	۹۵۵۱	۴۴۸۶
۱۹۹۱	۴۳۶	۲۷۷۳۷۰	۱۳۰۷۸۳	۱۰۱۸۴	۴۸۵۳
۱۹۹۲	۴۱۶	۲۸۹۹۱۱	۱۳۷۵۶۸	۱۰۸۳۹	۵۲۱۶
۱۹۹۳	۴۱۵	۲۹۷۲۰۹	۱۴۲۱۲۵	۱۱۱۵۸	۵۵۰۷
۱۹۹۴	۴۲۵	۳۰۱۹۹۹	۱۴۵۰۷۲	۱۱۵۸۶	۵۷۵۹
۱۹۹۵	۴۱۶	۳۰۷۰۵۰	۱۴۷۵۰۸	۱۱۹۲۵	۵۹۲۵
۱۹۹۶	۴۲۹	۳۱۱۹۵۵	۱۴۹۵۸۰	۱۱۹۲۵	۵۹۷۴
۱۹۹۷	۴۱۱	۳۱۳۵۱۶	۱۵۰۲۳۱	۱۲۰۵۳	۶۰۵۹

اهداف آموزشی

از جمله مهمترین اهداف آموزش ابتدایی میتوان از موارد ذیل نام برد:

- کمک به بچه ها که مهارتها، دانش و مفاهیمی که آنها را قادر میسازد تا محیط اجتماعی، زیستی و اقتصادی خود را درک کنند کسب کرده و توسعه دهند.
- ایجاد آمادگی در آنها برای ادامه تحصیل در دوره آموزشی بعدی

برنامه های آموزشی بنا به پایه تحصیلی

تعداد جلسات هفتگی در هر پایه تحصیلی

ششم	پنجم	چهارم	سوم	دوم	اول	موضوعات درسی
۵	۵	۵	۶	۶	۶	مطالعات اسلامی
۶	۶	۶	۹	۱۱	۱۱	زبان عربی
۴	۴	۴	-	-	-	زبان انگلیسی
۵	۵	۵	۵	۵	۵	ریاضیات
۲	۲	۲	۲	۲	۲	دروس عمومی
۲	۲	۲	۲	۱	۱	علوم اجتماعی (تاریخ، جغرافی، مدنی)
۲	۲	۲	۲	۲	۲	تربیت بدنی
۱	۱	۱	۱	۱	۱	آموزش هنر
۱	۱	۱	۱	۱	۱	آموزش موسیقی
۱	۱	۱	۱	-	-	فعالتهای حرفه ای (خانه داری برای دختران و کشاورزی برای پسران)
۱	۱	۱	۱	۱	۱	فعالتهای عملی
۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	جمع جلسات هفتگی

ارزیابی تحصیلی

- برای سه سال اول ابتدایی (پایه ۱ تا ۳) امتحان کتبی و شفاهی پایانی در سطح مدرسه برگزار می شود. نمره ای نیز به فعالیتهای کلاسی دانش آموز داده می شود. بنابراین نمره دانش آموز براساس آزمونهای ترمی و کار روزانه داده شده و امتحان آخر سال وجود ندارد.
- برای سه سال دوم ابتدایی (پایه ۴ تا ۶) ۴ امتحان کتبی و یک امتحان در پایان سال برگزار میشود که این امتحانات در سطح مدرسه برگزار میشود. نمرات کارهای کلاسی، تکالیف و فعالیتهای کلاسی به نمره آزمونها جهت تعیین نمره نهایی اضافه میشود.

افت تحصیلی

نرخ افت تحصیلی دانش آموزان دوره ابتدایی طی سال ۹۷-۱۹۹۶

پسر: ۱/۱٪ دختر: ۱/۴٪ مجموع: ۱/۳٪

ارتقاء تحصیلی

در مقطع آموزش متوسطه با قبولی در امتحانات و کسب نمره قبولی به مرحله بعد ارتقاء می یابد.

آموزش متوسطه

آموزش مقدماتی متوسطه

ساختار آموزشی

طول دوره آموزش مقدماتی متوسطه ۳ سال است که از سن ۱۲ سالگی آغاز گردیده و تا سن ۱۴ سالگی به طول می انجامد. این دوره آموزشی در زمره آموزش اجباری محسوب نگردیده و رایگان نیز نمی باشد و این در حالیست که جزئی از نظام آموزش رسمی به شمار می آید. مدت زمان هر جلسه آموزشی ۴۰ دقیقه است.

طبق آمار سال ۹۶-۱۹۹۵، نسبت معلمان به دانش آموزان ۱/۱۹ و تعداد دانش آموز در هر کلاس ۳۱

نفر است.

سال تحصیلی	تعداد مدارس	تعداد کل ثبت نامی	تعداد دختران ثبت نامی	تعداد کل معلمان	تعداد معلمان زن
۱۹۹۰	۴۱۸	۱۰۲۰۸۲	۴۵۵۹۱	۶۳۷۴	۲۶۷۹
۱۹۹۱	۴۶۶	۱۲۰۳۰۸	۵۵۴۰۴	۷۲۰۲	۳۱۵۶
۱۹۹۲	۵۲۱	۱۴۱۵۶۸	۶۶۳۶۶	۸۴۸۱	۳۷۸۸
۱۹۹۳	۵۶۷	۱۶۴۳۸۹	۷۷۵۳۲	۹۴۹۰	۴۳۱۳
۱۹۹۴	۵۹۷	۱۸۲۰۴۵	۸۶۵۵۴	۱۰۵۴۰	۴۹۰۴
۱۹۹۵	۶۲۳	۱۹۳۸۱۲	۹۳۱۰۰	۱۱۳۰۱	۵۳۸۹
۱۹۹۶	۶۴۱	۲۰۳۷۸۷	۹۹۰۰۸	۱۱۷۵۷	۵۶۸۵
۱۹۹۷	۶۵۳	۲۱۵۸۹۶	۱۰۵۵۴۰	۱۲۲۹۰	۶۰۰۴

برنامه های آموزشی

تعداد جلسات هفتگی در هر پایه تحصیلی

موضوع	اول	دوم	سوم
مطالعات اسلامی	۴	۴	۴
زبان عربی	۶	۶	۶
زبان انگلیسی	۴	۴	۴
ریاضیات	۵	۵	۵
دروس عمومی	۴	۴	۴
علوم اجتماعی	۳	۳	۳
تربیت بدنی	۱	۱	۱
آموزش هنر	۱	۱	۱
فعالیت های حرفه ای	۱	۱	۱
مجموع جلسات هفتگی	۳۰	۳۰	۳۰

زبان آموزشی

زبان آموزشی، زبان عربی بجز در کلاس زبان انگلیسی است.

افت تحصیلی

نرخ افت تحصیلی دانش آموزان دوره مقدماتی متوسطه طی سال ۹۷-۱۹۹۶

مجموع: ۶/۳٪

دختر: ۴/۴٪

پسر: ۸٪

آموزش تکمیلی متوسطه

ساختار آموزشی

طول دوره آموزش تکمیلی متوسطه ۳ سال است که از سن ۱۵ سالگی آغاز گردیده و تا سن ۱۷ سالگی به طول می انجامد. این دوره آموزشی در زمره آموزش اجباری محسوب نگردیده، اما رایگان است. مدت زمان هر جلسه آموزشی ۴۵ دقیقه است. طبق آمار سال ۹۶-۱۹۹۵، نسبت معلمین به دانش آموزان ۱/۱۶ و تعداد دانش آموزان هر کلاس ۲۹ نفر است.

- سال اول در این دوره مشترک است اما در سال دوم و سوم دانش آموزان به دو گروه علوم (تجربی) و هنر (علوم انسانی) تقسیم می شوند.
- مدرک متوسطه عمومی به کسانی در دوره علوم انسانی و علوم تجربی فارغ التحصیل شده باشند اعطا می شود.
- مدرک متوسطه صنعتی و یا تجارت به کسانی که دوره آموزش فنی متوسطه را گذرانده باشند اعطا می شود.

برنامه های آموزشی

تعداد جلسات هفتگی در هر پایه

موضوع	اول	دوم		سوم	
		انسانی	تجربی	انسانی	تجربی
مطالعات اسلامی	۴	۴	۴	۴	۴
زبان عربی	۷	۹	۵	۹	۵
زبان انگلیسی	۵	۶	۶	۶	۶
ریاضیات	۵	۲	۷	۲	۷
شیمی	۲	-	۳	-	۳
فیزیک	۲	-	۴	-	۴
زیست شناسی	۲	-	۳	-	۳
دروس عمومی	-	۲	-	۲	-
تاریخ	۲	۳	-	۳	-
جغرافی	۲	۴	-	۴	-
اجتماعی (جامعه عمانی)	۱	-	-	-	-
اجتماعی (جامعه عرب)	-	۲	-	-	-
اجتماعی (جامعه اسلام)	-	-	-	۲	-
تربیت بدنی	۱	۱	-	۱	۱
آموزش هنر	۱	۱	۱	۱	۱
علم منزل (برای دختران)	۱	۱	۱	۱	۱
مجموع جلسات هفتگی	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵

اهداف آموزشی

از جمله مهمترین اهداف آموزش تکمیلی متوسطه میتوان به موارد ذیل اشاره نمود :

- تقویت رشد ذهنی ، اجتماعی و روحی دانش آموزان
- راهنمایی در جهت کسب مهارت های تفکر علمی و توانایی خود یادگیری
- آماده سازی برای زندگی حرفه ای و شهروندی مطلوب و ادامه تحصیل در سطح آموزش

عالی

زبان آموزشی

عربی البته در برخی مدارس خصوصی درس علوم به زبان ارائه می گردد.

افت تحصیلی

نرخ افت تحصیلی دانش آموزان دوره تکمیلی متوسطه طی سال ۹۷-۱۹۹۶

پسران : ۱۱٪ دختر : ۷/۱٪ مجموع : ۹/۱٪

آموزش عالی

ساختار آموزشی

بعد از مرحله متوسطه دو انتخاب وجود دارد؛ تحصیلات دانشگاهی و تعلیم و تربیت حرفه‌ای (آموزش

حرفه‌ای)

در ماه ژانویه ۱۹۹۴ م.، به موجب حکم سلطان قابوس، وزارت آموزش عالی در این کشور تأسیس

گردید و مسئولیت اداره دانشگاه سلطان قابوس که در سال ۱۹۸۶ م. افتتاح گردیده بود به این وزارتخانه

واگذار گردید. ابتدا این دانشگاه دارای پنج دانشکده شامل؛ دانشکده کشاورزی، مهندسی، طب، علوم

اسلامی و علوم طبیعی بود و در سال ۱۹۸۷ دانشکده هنر و در سال ۱۹۹۳ م. دانشکده تجارت و اقتصاد به این دانشگاه افزوده شد.

دانشکده شریعت و حقوق (علوم اسلامی) دانشجویان عمانی را جهت رسیدن به مقام قضاوت و کارشناسی در این زمینه تعلیم می‌دهد. دانشجویان این دانشکده بعد از گذراندن یک دوره چهار ساله درجه لیسانس «فقه و حقوق اسلامی» را بدست می‌آورند.

در حال حاضر بیش از ۶۰۰۰ دانشجو در این دانشگاه به تحصیل مشغولند که بیشتر از دو سوم آنان را دانشجویان دختر تشکیل می‌دهند.

این دانشگاه دارای یک کتابخانه، مرکز کامپیوتر، بخش زبان انگلیسی و یک بیمارستان آموزشی است. در این دانشگاه جهت تدریس، زبان عربی مورد استفاده قرار می‌گیرد، ولی زبان انگلیسی نیز جهت دوره‌های آموزشی علوم به کار می‌رود. بیمارستان پانصد تخت‌خوابی این دانشگاه مرکز اصلی آموزش پزشکی برای پزشکان عمانی می‌باشد. در سال ۱۹۹۸ م. پنجمین گروه دانشجویان پزشکی از این دانشگاه فارغ‌التحصیل شدند و سوگند دانشجویان پزشکی را ادا کردند. یکی از مشکلات نظام آموزشی در عمان مانند بسیاری از کشورهای خلیج فارس این است که این آموزش‌ها موجب تأمین شغلی برای فارغ‌التحصیل نمی‌شود، بنابراین دولت عمان تعدادی از نقایص این سیستم را یافته است و در حال ارزیابی و چگونگی ایجاد اصلاحات می‌باشد.

در ارزیابی دولت عمان به خاطر نیاز به نیروهای متخصص، به تحصیلات حرفه‌ای پس از دوره متوسطه تأکید بیشتری شده است. اما الگوهای اجتماعی نشان می‌دهند که اکثر جوانان عمانی به کارهایی

که بر پایه کسب مهارت باشد علاقه‌ای ندارند. مطالعات سال ۱۹۹۴ بانک جهانی نشان می‌دهد که نظام آموزشی عمان نتوانسته به قدر کافی نیروی متخصص اعم از حسابدار، مدیر بازرگانی، مهندس (در رشته‌های مختلف)، پزشک، پرستار و معلم برای جامعه عمان تربیت کند و از این افراد و رشته‌های تخصصی‌شان در کارهای فنی، رفاهی و تربیتی در سطح کشور استفاده می‌نماید. اداره بازرگانی یک دانشکده علوم اداری در "داریست" افتتاح نموده که در حال حاضر ۱۴ دانشجوی پسر و دختر در این دانشکده مشغول به تحصیل هستند. زبان انگلیسی، حسابداری، مدیریت تجاری، بازاریابی و سیستم‌های آماری از جمله موضوعاتی هستند که در این دانشکده تدریس می‌شوند. در نظر است تا پایان سال دوهزار، تعداد دانشجویان این دانشکده به یک‌هزار دانشجو افزایش یابد.

امکانات دانشجویی

اعزام دانشجو به خارج

در سال ۱۹۹۸-۹۹ م. تعداد ۵۲۴۸ دانشجوی عمانی در دانشگاه‌های بیست کشور خارجی مشغول به تحصیل بودند که بیش از نیمی از آنان را دانشجویان دختر تشکیل می‌دادند. از این عده، تعداد ۳۹۶ دانشجو از این عده بورس تحصیلی کشورهای دیگر استفاده می‌کردند. ۳۷۵۷ دانشجو نیز با هزینه خودشان جهت تحصیل به خارج رفته بودند و ۵۵۴ نفر نیز با حمایت وزارت آموزش عالی به خارج اعزام شده بودند.

همچنین ۲۲۲ نفر نیز از دانشجویان اعزامی، مورد حمایت کمپانی‌ها، بانک‌ها و افراد قرار داشتند.

پژوهش و تحقیقات

تحقیقات آموزشی

اهداف عمومی

از جمله مهمترین اهداف عمومی تحقیقات آموزشی می توان به موارد ذیل اشاره نمود :

- پیشبرد ، توسعه و ترویج نظام آموزشی
- توسعه روشهای ارزشیابی و ارزیابی آموزشی
- تهیه منابع اطلاعاتی لازم برای کارکنان آموزشی و تسهیل استفاده از این منابع برای کلیه

گروهها

روندهای جاری پژوهشی درحوزه آموزش

از جمله مهمترین روندهای جاری پژوهشی درحوزه آموزش می توان به موارد ذیل اشاره نمود :

- روشهای ارزیابی و ارزشیابی
- ارزشیابی امتحانات
- ارائه برنامه و خط مشی های پیشرفته در سطح ابتدایی
- نظام ها و روش های مدیریت آموزشی
- روشها و کارکنان راهنمای آموزشی
- آزمایشگاههای مدارس

- تکلیف دانش آموزان سطوح پایین تر دوره ابتدایی
- استفاده از ماشین حساب های کوچک در مدارس

آموزش معلمان

ساختار آموزشی

اولین مؤسسه تربیت معلم در عمان در سال ۱۹۷۷ م. تأسیس گردید. در سال های ۸۵-۱۹۸۴ م. سطح علمی مراکز تربیت معلم در عمان بالا رفت و در سال ۱۹۹۵ م. این مراکز به فارغ التحصیلان خود مدرک دانشگاهی اعطاء نمود. در همان سال مسؤلیت امور مربوط به این دانشکده به وزارت آموزش عالی واگذار گردید. در بخش آموزش و پرورش دولتی تعداد ۲۴۰۹۳ معلم وجود دارد که تعداد ۱۳۸۴۵ نفر (۵۷/۵ درصد) از آنان عمانی هستند. در بخش آموزش و پرورش خصوصی این کشور تعداد معلمان به ۱۵۵۲ نفر می رسد که ۲۲۲ نفر از آنان (۳/۱۴ درصد) عمانی هستند. دولت عمان تلاش می نماید تا در همه ستوه معلمان عمانی را جایگزین معلمان خارجی نماید. در سطح آموزش ابتدایی، تقریباً همه معلم ها، عمانی هستند.

مدارک مورد نیاز جهت تدریس در سطوح مختلف آموزشی

سطح اول: مدرک ۲ سال دوره آموزش بعد از دوره متوسطه و یا پنج دوره پس از دریافت مدرک دوره

آمادگی عمومی

اخیراً مقرر شده است که معلمان با تحصیل در مراتب دانشگاهی کارشناسی باشند .

سطح دوم: مدرک دانشگاهی کارشناسی و یکسال نیز دوره آموزشی با اخذ دیپلم مربوطه و یا

کارشناسی آموزش و پرورش (B.ED)

سطح سوم

مواد آموزشی سطح سوم آموزشی به سه گروه ذیل تقسیم می شود :

برنامه های عمومی

که شامل دروس نظری و عملی است موضوعات درسی عبارتند از :

دوره فرهنگ عمومی ۱۵ واحد، فرهنگ اسلامی ۳ واحد، زبان عربی ۳ واحد، تمدن عمان و اسلام ۳ واحد،

زبان انگلیسی ۳ واحد، کامپیوتر ۳ واحد، فعالیتهای عملی و آزمایشگاه ۴ واحد (ورزش، هنر، آموزش حرفه

ای / خانه داری، آموزش محیط زیست)

برنامه فرهنگ رفتاری که شامل ۲۲ واحد در زمینه روانشناسی، آموزش و پرورش، برنامه درسی و روش

های تدریس است .

برنامه های تخصصی

این برنامه نیز به دو گروه تقسیم می شود :

الف- آموزش تخصصی در ابتدایی ۱۲ واحد شامل روانشناسی رشد ۲ واحد، روانشناسی بازی ۲ واحد

، مشاوره روانشناسی ۲ واحد، روش آموزش ابتدایی ۲ واحد ، دوره برای همه موضوعات ۲ واحد ، مدیریت

کلاس ۲ واحد .

ب- موضوعات تخصصی که مربوط به معلمان دوره دوم ابتدایی (۴ تا ۶) است و ۲۱ واحد

تخصصی در ارتباط با موضوع تخصصی می خوانند .

مدت زمان تدریس به تفکیک دوره

- پیش دبستانی : -
- ابتدایی
- سه سال اول ۲۵-۲۶ جلسه در هفته
- سه سال دوم ۲۲-۲۶ جلسه در هفته
- مقدماتی متوسطه : ۲۰-۲۴ جلسه در هفته
- تکمیلی متوسطه : ۱۸-۲۲ جلسه در هفته

آموزش ضمن خدمت

دوره های آموزشی

از جمله دوره های آموزش قبل از خدمت معلمان میتوان از موارد ذیل نام برد:

- دوره کوتاه مدت شامل نوآوریها ، کارگاههای آموزشی و سمینارها به مدت یک هفته
- دوره های میان مدت برای معلمان ابتدایی که می خواهند در دوره آمادگی درس دهند
- دوره های تخصصی برای مدیران ، معاونین ، معلمان ، کتابداران ، تکنسین آزمایشگاه و دیگر

کارکنان وزارتی

- دوره های امور اداری مدارس برای مدیران و معاونین به مدت یک سال
- دوره های بازی آموزشی سطح پیشرفته به مدت یک سال

اهداف کلی

از جمله مهمترین اهداف دوره های قبل از خدمت میتوان از موارد ذیل نام برد:

- در برنامه های آموزش قبل از خدمت این است که معلمان را با فلسفه و اهداف آموزش در عمان آشنا سازد
- به روز کردن معیارهای حرفه ای معلمان برای اعمال اهداف در هر یک از سطوح آموزشی
- تکمیل آموزش معلمان
- ارتقاء کیفیت معلمان برای آشنایی و رویارویی با نیازهای دانش آموزان در صحنه های متفاوت رشد و نظارت مؤثر عملی و نظری در این دوران
- به روز کردن دانش معلمان در زمینه های تخصصی و آماده سازی آنها برای مواجهه با چالشهای جهانی و آخرین نوآوریها
- آموزش معلمان برای آماده سازی آنان در زمینه تحقیقات میدانی و مرحله ای در ارتباط با نوشتن متون کتابها
- آموزش نظری و عملی معلمان در زمینه رهبری آموزشی
- آشنایی معلمان با اهداف و خط مشی های عمومی در زمینه تخصص خود
- آموزش معلمان در بکارگیری روش تحقیقات علمی و رشد فردی در زمینه تخصص خود

برنامه های آموزشی

از جمله مهمترین مواد آموزشی دوره های قبل از خدمت میتوان از موارد ذیل نام برد:

- مهارت‌های آموزشی و حرفه ای
- کیفیت ارتباطات انسانی
- آموزش چند فرهنگی/ملیتی
- آموزش ارزشها، محیط زیست، بهداشت و تندرستی، جمعیت، فن آوری های نو، هنر، اطلاعات و توسعه

آموزش استثنایی

ساختار آموزشی

در نظام آموزشی عمان کودکان استثنایی خود به دو گروه دانش آموزان ناشنوا و دانش آموزان عقب افتاده ذهنی تقسیم می گردند. دانش آموزان نابینا ابتدا به مؤسسات خاص جهت آموزش فرستاده می شوند و پس از کسب آموزشها می توانند در دوره آمادگی به دانش آموزان عادی ملحق شوند. جهت گیری آموزش استثنایی به گونه ای است که ابتدا آموزش دروس عمومی و پایه و سپس هدایت به سوی مشاغل حرفه ای صورت می گیرد. دولت عمان برنامه‌های مخصوصی جهت آموزش ۵۴۱ کودک ترتیب داده است، که مبتلا به نابینائی، ناشنوائی یا مشکلات دیگر در ارتباط با آموزش هستند و بنابراین قادر به شرکت در مدارس عمومی نمی باشند. برخی از این کودکان به مؤسسات مناسب در کشورهای همسایه فرستاده می شوند.

برنامه های آموزشی

برنامه های آموزش استثنایی خود به سه دسته تقسیم می شوند :

- موضوعات فرهنگی: علوم اسلامی، زبان عربی، ریاضیات، دروس عمومی و علوم اجتماعی
- موضوعات علمی: ماشین نویسی، قالبیافی، بافندگی، سوزنزی و حفاظت از صنایع (برای

ناشنوایان)

- فعالیتهای آموزشی: ورزش، آموزش هنر، موسیقی، آموزش کشاورزی و علم منزل (خانه داری)

آموزش فنی و حرفه‌ای

ساختار آموزشی

آموزش حرفه‌ای با هزینه «کمیتة عالی کار و آموزش حرفه‌ای» اداره می‌شود و کمیته‌ای مرکب از وزیران اقتصاد ملی، تجارت و صنعت و توسعه، ریاست آن را برعهده دارند. کمیته عالی مسئول این امر است که آموزش‌های حرفه‌ای با نیازهای مستخدمان بخش خصوصی مطابقت داشته باشد. اداره روزانه و امور اجرایی آموزش حرفه‌ای برعهده «مرجع آموزش حرفه‌ای» است.

تا پایان سال ۱۹۹۹ م. ۵ مرکز پیش‌دانشگاهی فنی و چهار مرکز آموزش حرفه‌ای در عمان وجود داشت.

شماره دانشجویان در این مراکز هنوز نسبتاً پایین است.

در سال ۱۹۹۵ م. ۲۴۳ دانشجو از پنج مرکز پیش‌دانشگاهی فنی فارغ‌التحصیل شدند. همچنین تعداد

محدودی آموزشگاه خصوصی وجود دارد که در زمینه تجارت، مهارت‌های کامپیوتری و حسابداری، خدمات

آموزشی ارائه می‌کنند.

آموزش بزرگسالان

ساختار آموزشی

در حال حاضر، در جهت کمک به افرادی که به هر دلیل قادر به تکمیل تحصیلات خود نبوده‌اند توجه زیادی در این کشور مبذول می‌شود. در سال تحصیلی ۹۹-۱۹۹۸ م. تعداد ۶۲۵۲ نفر در مراکز مختلف آموزشی در این کشور ثبت نام کرده بودند که تعداد ۴۴۶ نفر از آنان را زنان تشکیل می‌دادند. طی همین سال تعداد ۴۲۸۵ نفر دیگر در کلاس‌های مبارزه با بی‌سوادی شرکت کرده بودند.

اصول و اهداف آموزشی

از جمله مهترین اصول و اهداف آموزشی کشور عمان می‌توان از موارد ذیل نام برد :

- یکپارچگی رشد هوشی ، عاطفی ، روحی و اخلاقی هر یک از افراد
- تغذیه ظرفیتهای فردی و گروهی و رشد روح تعاون و همکاری
- نوسازی جامعه عمان از طریق آموزش مهارتهای فنی موردنیاز و شیوه های فکری صحیح جهت مقابله با چالشهای جهانی
- دستیابی به پیشرفتهای اجتماعی و اقتصادی و افزایش درآمد ملی و ارتقاء استانداردهای زندگی در عمان
- دستیابی به اتحاد ، اقتدار و استقلال ملی از طریق احترام به ارزشهای اجتماعی و میراث فرهنگی
- احیای فرهنگ عربی اسلامی

اولویتها و علایق آموزشی

از جمله مهمترین اولویتها و علایق آموزشی کشور عمان می توان از موارد ذیل نام برد :

- تقویت نظام اداری غیر متمرکز آموزشی
- فراهم سازی زمینه آموزش جهانی
- طرح و برنامه ریزی برای ایجاد امکانات آموزشی
- ارتقاء کیفیت آموزشی کلیه سطوح آموزشی

اولویتهای جاری

از جمله مهمترین اولویتهای جاری آموزشی کشور عمان می توان از موارد ذیل نام برد :

- گسترش آموزش ضمن خدمت
- فراهم نمودن تکنیکها و تجهیزات لازم برای آموزش علوم و ریاضی
- آموزش علوم کامپیوتری و تدارک کامپیوتر و برنامه هایش در مدارس دولتی
- تأسیس مراکز اطلاعاتی مرجع در همه مدارس برای ارائه خدمات در زمینه اطلاعات و مهارتهای مورد نیاز دانش آموزان
- توسعه و نوسازی برنامه ریزی آموزش و سازماندهی آموزش در این زمینه
- توسعه و نوسازی برنامه درسی بویژه علوم و ریاضی
- تعیین معلم ارشد در موضوعات درسی در هر مدرسه
- پیشرفت نظام امتحانی و ارزشیابی آموزشی
- ارتقاء مدرک معلمان ابتدایی عمانی به سطح دانشگاه و آموزش بر اساس برنامه های جدید

- بازنگری آموزش دوره متوسطه برای انطباق تواناییها و علائق و رشته های تحصیلی آنان
- بازنگری ساختار سازمانی وزارت برای متناسب سازی با نیازها و اهداف جدید
- سازماندهی بخش آموزش خصوصی بر اساس مقررات تعیین شده جدید

اولویتهای آتی

از جمله اولویتهای آتی آموزشی کشور عمان می توان از موارد ذیل نام برد :

- پیشرفت کیفی سطح آموزشی
- تشکیل انجمن های اولیاء و مربیان
- تقویت کیفیت و کارآیی کادر اداری مدارس
- اعمال مؤثر نظارت و بازرسی در نظام آموزشی
- بهبود معیارها و کارآیی ارزشیابی آموزشی
- آینده نگری نسبت به نیازهای آتی
- عمانی کردن کارکنان بخش آموزش

دستاوردهای آموزشی

از جمله دستاوردهای کشور عمان در حوزه آموزش می توان از موارد ذیل نام برد :

- امکان دسترسی شهروندان عمانی به مسائل جهانی و امکانات آموزش از راه دور
- حرکت بسوی ایجاد دولتی دموکراتیک و حاکمیت به واسطه اتخاذ اعمال سیاستهای مدرن

آموزشی

- افزایش شمار مدارس از صفر به یک هزار ظرف مدت زمان ۲۵ سال و تاسیس ۱ دانشگاه

- افزایش نرخ با سوادان از کمتر از ۲ درصد در زمان سلطنت سابق به بیش از ۲۰ درصد
- اجباری و رایگان نمودن تعلیمات ابتدایی
- دریافت جایزه سازمان آموزش و پرورش، فرهنگ و علوم عرب، طی سال ۱۹۹۸ م. به واسطه موفقیت دولت عمان در زمینه آموزش و پرورش به خصوص در رابطه با ریشه کن کردن بی سوادگی و بالا بردن معیارهای تحصیلی در سراسر عمان

قوانین آموزشی

- مصوبه شماره ۲۱ وزارتی در سال ۱۹۹۳ در خصوص مقررات سازمانی مدارس دولتی
- حکم شماره ۱۰۱/۹۶ در خصوص خط مشی های آموزشی

مدیریت آموزشی

- وزارت آموزش و پرورش مسئولیت تعیین خط مشی ها و اجرای اهداف آموزشی (تا قبل از سطح آموزش عالی) را به عهده دارد. وزارت در ۳ سطح عمودی به شرح ذیل سازماندهی گردیده است :
- سطح مرکزی که حوزه ستاد و تصمیم گیری محوری است.
 - سطح دوم (سطح منطقه ای که تحت سرپرستی منطقه ای آموزش و پرورش فعالیت می نماید)
 - سطح سوم سطح مدرسه ای است که تحت نظارت شورای مدارس به ریاست مدیران مدارس فعالیت می نماید.

بودجه و هزینه های آموزشی

طبق آمار سال ۱۹۹۶، نرخ بودجه آموزشی کشور عمان بر ۱۸۴۳۹۴۰۰۰ ریال (۱۸/۴ درصد از کل

بودجه) بالغ می گردد.

کل هزینه های آموزشی

سال تحصیلی	به عنوان درصدی از	به عنوان درصدی از تولید ناخالص	به عنوان درصدی از هزینه های جاری
	کل	ملی	دولتی
۱۹۹۰	۹۲	۳/۲	۱۸/۸
۱۹۹۲	۸۹/۸	۳/۵	۱۹/۳
۱۹۹۳	۸۹/۱	۴/۱	۱۹/۱
۱۹۹۴	۸۸/۹	۴/۳	۲۰
۱۹۹۵	۸۹/۵	۳/۹	۱۹/۲

هزینه های جاری آموزشی

سال تحصیلی	به عنوان درصدی از تولید ناخالص ملی	به عنوان درصدی از کل هزینه های دولتی
۱۹۹۰	۳/۵	۱۱/۱
۱۹۹۲	۳/۹	۱۶/۲
۱۹۹۳	۴/۶	۱۵/۲
۱۹۹۴	۴/۸	۱۵/۵
۱۹۹۵	۴/۴	۱۶/۳

هزینه های جاری آموزشی

طبق آمار سال ۱۹۹۶، هزینه های جاری آموزشی کشور عمان بر ۱۶۸ میلیون ریال عمان (۱۶/۸ درصد

تولید ناخالص ملی) بالغ می گردد.

هزینه های عمومی بر مبنای سطوح مختلف آموزشی طی سال ۱۹۹۶

پیش دبستانی : -

اولین سطح : ۴۴/۶ درصد

دومین سطح : ۵۴/۲ درصد

هزینه های جاری آموزشی بر مبنای سطوح مختلف آموزشی

سال تحصیلی	سطح اول	سطح دوم	سطح سوم	سایر سطوح	توزیع نشده
۱۹۹۰	۵۴/۱	۳۷	۷/۴	۱/۲	۰/۴
۱۹۹۳	۴۷/۸	۴۵/۳	۵/۸	۱	۰/۲
۱۹۹۶	۴۴/۶	۵۴/۲	-	۱/۲	-